

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

**ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
І ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПУБЛІЧНА СЛУЖБА»
та методичні рекомендації
до їх виконання**

Харків
2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

**ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
І ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПУБЛІЧНА СЛУЖБА»
та методичні рекомендації
до їх виконання**

для студентів
Інституту підготовки кадрів для органів юстиції України
заочної форми навчання
другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань 08 «Право»
спеціальності 081 «Право»

**Харків
2020**

Завдання до практичних занять і тематика курсових робіт з навчальної дисципліни «Публічна служба» та методичні рекомендації до їх виконання для студентів Інституту підготовки кадрів для органів юстиції України заочної форми навчання другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» / уклад.: Ю. П. Битяк, Н. П. Матюхіна, С. А. Федчишин. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 139 с.

У к л а д а ч і : Ю. П. Битяк,
Н. П. Матюхіна,
С. А. Федчишин

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2020

ВСТУП

Публічна служба – навчальна дисципліна, метою вивчення якої є формування у студентів знань про сутність та систему публічної служби, її види, особливості організації та правового забезпечення, умінь та навичок застосування при вирішенні професійних завдань законодавства, що регулює відносини у сфері публічної служби (державної служби в органах юстиції та інших органах виконавчої влади, апараті органів законодавчої та судової влади, правоохоронних органах, а також служби в органах місцевого самоврядування).

Завдання навчальної дисципліни полягають у:

– засвоєнні основних понять у сфері публічної служби, її видів та системи, положень щодо управління державною службою, правового статусу державних службовців, проходження державної служби, запобігання корупції у публічній службі, особливостей державної служби в Апараті Верховної Ради України, апараті органів судової влади, правоохоронних органах, органах виконавчої влади, служби в органах місцевого самоврядування;

– набутті вміння правильно застосовувати чинне законодавство, що впорядковує відносини у сфері публічної служби, виявляти в ньому юридичні колізії та пропонувати шляхи їх вирішення, належно тлумачити правові норми, що регулюють відносини у сфері публічної служби, а також вирішувати інші проблеми, що виникають у правозастосовній діяльності;

– виробленні у студентів навичок вільного орієнтування у системі нормативно-правових актів, що регулюють відносини у сфері публічної служби, самостійного пошуку та розширення знань у сфері публічної служби, використання сучасних досягнень юридичної науки для вирішення професійних завдань у сфері публічної служби, застосування наукової, науково-практичної та спеціальної літератури, електронних та інших інформаційних джерел.

Місце навчальної дисципліни «Публічна служба» у структурі освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти ступеня «Магістр»:

а) публічна служба є обов'язковою навчальною дисципліною, що належить до циклу дисциплін спеціальної фахової підготовки здобувачів вищої освіти ступеня «Магістр» згідно з профілем освітньої програми інституту (факультету);

б) при її вивченні використовуються знання, отримані з теорії держави та права, організації судових та правоохоронних органів, конституційного права, адміністративного права, кримінального права;

в) основні її положення мають застосовуватися при оволодінні такими навчальними дисциплінами, як «Протидія корупції у публічній службі», «Відповідальність публічних службовців» та ін.

У результаті засвоєння навчальної дисципліни «Публічна служба» студенти мають набуті таких *предметних компетентностей*:

ПК – 1. Усвідомлення ролі публічної служби в реалізації зовнішньої та внутрішньої політики держави, забезпеченні прав і свобод людини і громадянина.

ПК – 2. розуміння сутності основних категорій у сфері публічної служби, її системи та складових, особливостей організації та правового забезпечення.

ПК – 3. Знання місця державної служби в системі публічної служби, її поняття, принципів, видів та особливостей організаційно-правового забезпечення.

ПК – 4. Уміння характеризувати основні сучасні моделі державної служби у зарубіжних країнах, особливості відкритої і закритої моделей державної служби, особливості організації моделі державної служби в Україні.

ПК – 5. Здатність визначати поняття, завдання та принципи управління державною службою, особливості його організації та правового забезпечення.

ПК – 6. Знання системи суб'єктів управління державною службою, їх видів, компетенції, особливостей організації та правового регулювання.

ПК – 7. Знання видів державних посад, їх особливостей та правового статусу, місця серед них посад державної служби.

ПК – 8. Розуміння змісту та складових правового статусу

державних службовців, у тому числі їх прав, обов'язків, гарантій, обмежень, юридичної відповідальності.

ПК – 9. Здатність характеризувати порядок притягнення державних службовців до дисциплінарної, матеріальної та адміністративної відповідальності.

ПК – 10. Розуміння змісту та складових вимог політичної неупередженості державних службовців, їх ролі для ефективного функціонування державної служби.

ПК – 11. Знання порядку вступу на державну службу, у тому числі порядку проведення конкурсу на зайняття посади державної служби, спеціальної перевірки при вступі на державну службу, призначення на посаду державної служби, випробування та складення присяги державного службовця.

ПК – 12. Чітке уявлення про зміст та особливості процедур службової кар'єри державних службовців, у тому числі просування державного службовця по службі, присвоєння чергового рангу державного службовця, оцінювання результатів службової діяльності, підвищення рівня професійної компетентності, заохочення, переведення службовців, їх службового відрадженьня, відсторонення від виконання посадових обов'язків та проведення службового розслідування.

ПК – 13. Розуміння підстав припинення державної служби, їх змісту та видів.

ПК – 14. Засвоєння засобів правового захисту державних службовців.

ПК – 15. Знання особливостей запобігання корупції у публічній службі, у тому числі змісту та видів правил етичної поведінки публічних службовців, особливостей запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у публічній службі, фінансового контролю як заходу запобігання корупції у публічній службі.

ПК – 16. Знання системи суб'єктів запобігання корупції у публічній службі, їх видів, компетенції, особливостей організації та правового регулювання.

ПК – 17. Знання особливостей проходження державної служби в органах законодавчої та судової влади, її організаційного та правового забезпечення.

ПК – 18. Здатність характеризувати особливості прохо-

дження державної служби в органах прокуратури України, її організаційні та правові засади.

ПК – 19. Знання особливостей, організаційного та правового забезпечення проходження державної служби в органах виконавчої влади, зокрема в органах юстиції (у тому числі в Міністерстві юстиції України та головних територіальних управліннях юстиції Міністерства юстиції України в АРК, в областях, містах Києві та Севастополі; в органах, установах та воєнізованих формуваннях Державної кримінально-виконавчої служби України; в органах державної виконавчої служби), у Національній поліції України, військової служби та дипломатичної служби.

ПК – 20. Знання місця служби в органах місцевого самоврядування в системі публічної служби, особливостей її організаційного та правового забезпечення.

ПК – 21. Уміння орієнтуватись у проблемах організації та правового регулювання публічної служби, її основних видах.

ПК – 22. Уміння застосовувати законодавство, що регулює відносини у сфері публічної служби, виявляти в ньому юридичні колізії та пропонувати шляхи їх вирішення.

ПК – 23. Уміння тлумачити норми права, що регулюють відносини у сфері публічної служби.

ПК – 24. Уміння застосовувати засоби правового захисту державних службовців.

ПК – 25. Уміння здійснювати юридичну кваліфікацію поведінки учасників відносин у сфері публічної служби.

ПК – 26. Здатність провадити професійну діяльність у сфері публічної служби у повній відповідності до законодавства, а також забезпечувати його дотримання іншими фізичними та юридичними особами у відповідній сфері.

ПК – 27. Навички вільного орієнтування у системі правових актів, що регулюють відносини у сфері публічної служби, самостійного пошуку та розширення знань у сфері публічної служби, використання досягнень юридичної науки для вирішення професійних завдань у сфері публічної служби, застосування наукової та науково-практичної літератури, електронних та інших інформаційних джерел.

У підсумку набуття знань з навчальної дисципліни «Публічна служба» здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі *результати навчання*:

РНС НД – 1.1. Усвідомлювати роль публічної служби у реалізації зовнішньої та внутрішньої політики держави, забезпеченні прав і свобод людини і громадянина.

РНС НД – 1.2. Знати сутність основних категорій у сфері публічної служби, її систему та складові, особливості організації та правового забезпечення.

РНС НД – 1.3. Демонструвати знання і розуміння місця державної служби в системі публічної служби, її поняття, принципів, видів та особливостей організаційно-правового забезпечення.

РНС НД – 1.4. Характеризувати основні сучасні моделі державної служби у зарубіжних країнах, особливості відкритої та закритої моделей державної служби, особливості організації моделі державної служби в Україні.

РНС НД – 1.5. Демонструвати знання змісту та складових правового статусу державних службовців, у тому числі їх прав, обов'язків, гарантій, обмежень, юридичної відповідальності.

РНС НД – 1.6. Визначати зміст та складові вимог політичної неупередженості державних службовців, їх роль для ефективного функціонування державної служби.

РНС НД – 1.7. Визначати поняття, завдання та принципи управління державною службою, особливості його організації та правового забезпечення.

РНС НД – 1.8. Знати систему суб'єктів управління державною службою, їх види, компетенцію, особливості організації та правового регулювання.

РНС НД – 1.9. Характеризувати види державних посад, їх особливості та правовий статус, місце серед них посад державної служби.

РНС НД – 1.10. Характеризувати порядок вступу на державну службу, у тому числі порядок проведення конкурсу на зайняття посади державної служби, спеціальної перевірки при вступі на державну службу, призначення на посаду, випробування і складення присяги державного службовця.

РНС НД – 1.11. Демонструвати знання змісту процедур службової кар'єри державних службовців, у тому числі просування державного службовця по службі, присвоєння чергового рангу державного службовця, оцінювання результатів службової діяльності, підвищення рівня професійної компетентності, заохочення, переведення державних службовців, їх службового відрядження, відсторонення від виконання посадових обов'язків та проведення службового розслідування.

РНС НД – 1.12. Знати підстави припинення державної служби, їх зміст та види.

РНС НД – 1.13. Характеризувати порядок притягнення державних службовців до дисциплінарної, матеріальної та адміністративної відповідальності.

РНС НД – 1.14. Характеризувати засоби правового захисту державних службовців.

РНС НД – 1.15. Знати особливості запобігання корупції у публічній службі, у тому числі зміст та види правил етичної поведінки публічних службовців, особливості запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у публічній службі, фінансового контролю як заходу запобігання корупції у публічній службі.

РНС НД – 1.16. Характеризувати систему суб'єктів запобігання корупції у публічній службі, їх види, компетенцію, особливості правового регулювання.

РНС НД – 2.1. Демонструвати знання і розуміння особливостей проходження державної служби в органах законодавчої та судової влади, її організаційного та правового забезпечення.

РНС НД – 2.2. Характеризувати особливості проходження державної служби в органах прокуратури України, її організаційні та правові засади.

РНС НД – 2.3. Знати особливості, організаційне та правове забезпечення проходження державної служби в окремих органах виконавчої влади, зокрема в органах юстиції (у тому числі в Міністерстві юстиції України та головних територіальних управліннях юстиції Міністерства юстиції України в АРК, в областях, містах Києві та Севастополі; в органах, установах та воєнізованих формуваннях Державної кримінально-виконавчої служби України; в органах державної виконавчої служби), у

Національній поліції України, військової служби та дипломатичної служби.

РНС НД – 2.4. Характеризувати місце служби в органах місцевого самоврядування в системі публічної служби, її організаційні та правові засади.

РНС НД – 2.5. Орієнтуватись у проблемах організації та правового регулювання публічної служби, її основних видах.

РНС НД – 2.6. Проводити професійну діяльність у сфері публічної служби у повній відповідності до законодавства, а також забезпечувати його дотримання іншими фізичними та юридичними особами у відповідній сфері.

РНС НД – 2.7. Здійснювати юридичну кваліфікацію поведінки учасників відносин у сфері публічної служби.

РНС НД – 2.8. Застосовувати законодавство, що регулює відносини у сфері публічної служби, виявляти в ньому юридичні колізії та пропонувати шляхи їх вирішення.

РНС НД – 2.9. Тлумачити норми права, що регулюють відносини у сфері публічної служби.

РНС НД – 2.10. Застосовувати засоби правового захисту державних службовців.

РНС НД – 2.11. Орієнтуватись у системі правових актів, що регулюють відносини у сфері публічної служби, самостійно шукати та розширювати знання у сфері публічної служби, використовувати досягнення юридичної науки для вирішення професійних завдань у сфері публічної служби, застосовувати наукову та науково-практичну літературу, електронні та інші інформаційні джерела.

При вивченні навчальної дисципліни «Публічна служба», зважаючи на численність нормативно-правових актів, що регулюють відносини у сфері публічної служби, студентам пропонується здійснювати пошук необхідних актів на веб-сайті Верховної Ради України: www.zakon1.rada.gov.ua, а також рекомендовано таку літературу:

Битяк Ю. П., Матюхіна Н. П., Федчишин С. А. Публічна служба: посіб. для підготовки до іспиту / за заг. ред. Н. П. Матюхіної. Харків: Право, 2018. 260 с.

Битяк Ю. П. Державна служба в Україні: організаційно-

правові засади: монографія. Харків: Право, 2005. 304 с.

Державна служба: підруч. у 2 т. / редкол.: Ю. В. Ковбасюк (голова), О. Ю. Оболенський (заст. голови), С. М. Серьогін (заст. голови) та ін. Київ; Одеса: НАДУ, 2012. Т. 1. 372 с.

Державна служба: підруч. у 2 т. / редкол.: Ю. В. Ковбасюк (голова), О. Ю. Оболенський (заст. голови), С. М. Серьогін (заст. голови) та ін. Київ; Одеса: НАДУ, 2013. Т. 2. 348 с.

Державна антикорупційна політика і запобігання та протидія корупції на публічній службі в органах державної влади і в органах місцевого самоврядування: монографія / ред.: Ю. В. Ковбасюк, В. Л. Федоренко. Київ: Ліра-К, 2016. 524 с.

Державна служба в Україні: теоретико-правова характеристика у контексті реформування законодавства: монографія / С. В. Ківалов, Л. Р. Біла-Тіунова, О. В. Бачеріков та ін.; за ред. С. В. Ківалова, Л. Р. Білої-Тіунової. Одеса: Фенікс, 2013. 438 с.

Дисциплінарно-деліктне право України: навч. посіб. / Т. С. Аніщенко, Ю. А. Берлач, Д. С. Бондаренко та ін.; за заг. ред. Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Київ: Ін Юре, 2016. 464 с.

Кагановська Т. Є. Кадрове забезпечення державного управління в Україні: монографія. Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2010. 360 с.

Кірмач А. В. Проходження державної служби: європейський досвід правового регулювання: монографія / відп. ред. В. Б. Авер'янов. Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2011. 192 с.

Малиновський В. Я. Публічна служба в Україні: підручник. Київ: Кондор, 2018. 312 с.

Падалко Г. В. Теорія служби в органах місцевого самоврядування в Україні: муніципально-правове дослідження: монографія. Харків: Право, 2012. 288 с.

Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України: монографія / А. В. Кірмач, В. П. Тимошук, М. В. Фігель та ін.; за заг. ред. В. П. Тимошука, А. М. Школика. Київ: Конус-Ю, 2007. 735 с.

Службове право України: словник термінів / за заг. ред. В. К. Колпакова, Т. О. Коломоєць. Запоріжжя: Гельветика, 2017. 340 с.

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри
адміністративного права
(протокол № 1 від 30.08.2019 р.)

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПУБЛІЧНА СЛУЖБА»

Модуль I. Загальні положення публічної служби. Державна служба як складова публічної служби

Загальні засади публічної служби. Поняття та ознаки публічної служби, її місце в системі публічного управління. Підходи до визначення поняття «публічна служба» (державна служба в органах виконавчої влади, апараті органів законодавчої та судової влади, правоохоронних органах, служба в органах місцевого самоврядування), загальна характеристика її основних видів. Співвідношення понять «публічна служба», «державна служба», «муніципальна служба», «цивільна служба», «мілітаризована служба».

Державна служба в системі публічної служби, її види, принципи та правове регулювання. Поняття державної служби, її види та принципи. Правові засади державної служби. Сучасні моделі державної служби: а) відкрита (або посадова) англосаксонська модель державної служби – відносно децентралізована відкрита модель, що реалізується у Великій Британії, й децентралізована відкрита модель – у США; б) закрита (або кар’єрна) модель державної служби, притаманна країнам континентальної Європи: централізована закрита модель – французька; відносно децентралізована закрита модель – німецька. Основні риси відкритої та закритої моделей державної служби. Особливості організації моделі державної служби в Україні.

Управління державною службою. Поняття «управління державною службою». Завдання та принципи управління державною службою. Правові засади управління державною службою. Система управління державною службою. Кабінет Мініст-

рів України як орган управління державною службою. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби. Комісія з питань вищого корпусу державної служби. Конкурсна комісія як суб'єкт управління державною службою. Керівник державної служби. Служба управління персоналом.

Кадрова політика у сфері державної служби. Види (типи) державних посад. Політичні, адміністративні та патронатні посади, їх особливості та співвідношення. Патронатна служба.

Правовий статус державних службовців. Поняття та види державних службовців. Поняття та елементи правового статусу державних службовців. Права, обов'язки і гарантії державних службовців. Обмеження державних службовців. Підпорядкування державного службовця та виконання наказу (розпорядження), доручення. Політична неупередженість державних службовців.

Загальна характеристика юридичної відповідальності державних службовців. Дисциплінарна та матеріальна відповідальність державних службовців. Порядок притягнення державних службовців до дисциплінарної відповідальності. Адміністративна відповідальність державних службовців. Порядок притягнення державних службовців до адміністративної відповідальності.

Проходження державної служби. Проходження державної служби: поняття та стадії. Право на державну службу відповідно до законодавства України. Вимоги до осіб, які претендують на вступ на державну службу. Процедури вступу на державну службу, їх види. Конкурс на зайняття посади державної служби. Спеціальна перевірка при вступі на державну службу. Призначення на посаду державної служби. Випробування. Присяга державного службовця.

Категорії посад державної служби та ранги державних службовців. Службова кар'єра: зміст та основні процедури. Промовання державного службовця по службі. Присвоєння чергового рангу державного службовця. Оцінювання результатів службової діяльності. Підвищення рівня професійної компетентності державних службовців. Стажування державних службовців.

Переведення та службове відрядження державних службовців. Зміна істотних умов державної служби. Заохочення державних службовців. Відсторонення від виконання посадових обов'язків та проведення службового розслідування щодо державних службовців. Підстави припинення державної служби. Засоби правового захисту державних службовців.

Запобігання корупції у сфері публічної служби. Механізми запобігання корупції у сфері публічної служби. Етичні засади публічної служби. Кодекси етики та правила етичної поведінки. Конфлікт інтересів у публічній службі, запобігання та врегулювання. Фінансовий контроль як захід запобігання корупції у публічній службі. Суб'єкти запобігання корупції у сфері публічної служби, їх види та компетенція.

Модуль II. Особливості проходження служби в окремих органах публічної влади

Державна служба в апараті органів законодавчої та судової влади. Правове та організаційне забезпечення державної служби в Апараті Верховної Ради України. Правовий статус державних службовців в Апараті Верховної Ради України. Проходження державної служби в Апараті Верховної Ради України. Правове та організаційне забезпечення державної служби в апараті органів судової влади України. Види і правовий статус державних службовців в апараті органів судової влади України. Правовий статус помічника судді. Проходження державної служби в апараті органів судової влади України.

Державна служба в органах прокуратури. Загальна характеристика державної служби в органах прокуратури. Правове та організаційне забезпечення державної служби в органах прокуратури. Проходження державної служби в органах прокуратури.

Державна служба в органах юстиції. Загальна характеристика та види служби в органах юстиції. Правові та організаційні засади державної служби в органах юстиції. Проходження державної служби в Міністерстві юстиції України та головних територіальних управліннях юстиції Міністерства юстиції

України в АРК, в областях, містах Києві та Севастополі. Особливості проходження державної служби в органах, установах та воєнізованих формуваннях Державної кримінально-виконавчої служби України. Особливості проходження державної служби в органах державної виконавчої служби.

Державна служба в Національній поліції. Поняття та принципи служби в Національній поліції. Правові та організаційні засади служби в Національній поліції. Проходження служби в Національній поліції. Дисциплінарна відповідальність поліцейських.

Військова служба. Альтернативна (невійськова) служба. Військова служба як державна служба особливого характеру. Поняття, принципи та види військової служби. Правове та організаційне забезпечення військової служби. Проходження військової служби. Альтернативна (невійськова) служба, порядок її проходження. Дисциплінарна відповідальність військовослужбовців. Організаційно-правові засади служби в органах Служби безпеки України. Склад кадрів Служби безпеки України. Проходження військової служби в органах Служби безпеки України.

Дипломатична служба. Поняття та принципи дипломатичної служби. Правове та організаційне забезпечення дипломатичної служби. Проходження дипломатичної служби. Дисциплінарна відповідальність посадових осіб дипломатичної служби.

Служба в органах місцевого самоврядування. Поняття, ознаки та принципи служби в органах місцевого самоврядування. Правове та організаційне забезпечення служби в органах місцевого самоврядування. Правовий статус посадових осіб місцевого самоврядування. Проходження служби в органах місцевого самоврядування.

2. ЗАГАЛЬНИЙ РОЗРАХУНОК ГОДИН ЛЕКЦІЙ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Т е м а	Усього годин	У тому числі		
			лекції	практичні заняття	самостійна робота
1	2	3	4	5	6

РОЗДІЛ I. Загальні положення публічної служби. Державна служба як складова публічної служби – 60 год

1	Загальні засади публічної служби. Державна служба в системі публічної служби, її види, принципи та правове регулювання	10	–	–	10
2	Управління державною службою	10	–	–	10
3	Правовий статус державних службовців	14	2	2	10
4	Проходження державної служби	14	2	2	10
5	Запобігання корупції у сфері публічної служби	12	–	–	12

РОЗДІЛ II. Особливості проходження служби в окремих органах публічної влади – 60 год

6	Державна служба в апараті органів законодавчої та судової влади	8	–	–	8
7	Державна служба в органах прокуратури	8	–	–	8
8	Державна служба в органах юстиції	10	–	–	10
9	Державна служба в Національній поліції	8	–	–	8
10	Військова служба. Альтернативна (невійськова) служба	8	–	–	8
11	Дипломатична служба	8	–	–	8
12	Служба в органах місцевого самоврядування	10	2	–	8
	Разом	120	6	4	110

3. ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

**Т е м а 1. Загальні засади публічної служби.
Державна служба в системі публічної служби,
її види, принципи та правове регулювання**

П и т а н н я
для самотійного вивчення

1. Місце публічної служби в публічному управлінні.
2. Принципи державної служби.
3. Види державної служби.
4. Правове регулювання державної служби.

**С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в
т а л і т е р а т у р и**

Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. *Офіційний вісник України*. 2005. № 32. Ст. 1918 (з наступ. змін. та допов.).

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 3. Ст. 149 (з наступ. змін. та допов.).

Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні: Указ Президента України від 22.07.1998 р. *Офіційний вісник України*. 1999. № 21. Ст. 943.

Про Концепцію розвитку законодавства про державну службу в Україні: Указ Президента України від 20.02.2006 р. *Офіційний вісник України*. 2006. № 8. Ст. 421.

Про схвалення Стратегії реформування державної служби та служби в органах місцевого самоврядування в Україні на період до 2017 року та затвердження плану заходів щодо її реалізації: розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.03.2015 р. *Офіційний вісник України*. 2015. № 24. Ст. 680.

Битяк Ю. П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади. Харків: Право, 2005. С. 32–57.

Авер'янов В. Б., Андрійко О. Ф. Сучасний стан та основні напрями розвитку законодавства про державну службу в Україні. *Часопис Київського університету права*. 2006. № 4. С. 3–9.

Марченко О. О. Деякі аспекти законодавчої дефініції поняття «публічна служба» має бути уточнено. *Карпатський правничий часопис*. 2013. № 3. С. 59–63.

Ткач Г. Принципи службової діяльності у новому Законі України «Про державну службу». *Вісник Академії правових наук України*. 2013. № 1 (72). С. 176–185.

Янюк Н. Актуальні проблеми формування публічної служби в Україні. *Вісник Львівського університету*. Серія «Юрид.». 2010. Вип. 51. С. 162–167.

П и т а н н я *д л я с а м о с т і й н о г о в и в ч е н н я*

1. Сучасні моделі державної служби у світі, їх види.
2. Відкрита модель державної служби, її ознаки.
3. Закрита модель державної служби, її ознаки.
4. Особливості моделі державної служби в Україні.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в *т а л і т е р а т у р и*

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 3. Ст. 149 (з наступ. змін. та допов.).

Про Концепцію адаптації інституту державної служби в Україні до стандартів Європейського Союзу: Указ Президента України від 05.03.2004 р. *Офіційний вісник України*. 2004. № 10. Ст. 578.

Деякі питання реформування державного управління України: розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.06.2016 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 55. Ст. 1919.

Кірмач А. В. Проходження державної служби: європейсь-

кий досвід правового регулювання: монографія / відп. ред. В. Б. Авер'янов. Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2011. С. 33–44.

Мотренко Т. Сучасний досвід організації державної служби в зарубіжних країнах. *Вісник державної служби України*. 2007. № 2. С. 24–37.

Організація державної служби в Україні: навч. посіб. / за заг. ред. М. О. Багмета, В. С. Фуртатова, М. С. Іванова. Миколаїв: МДГУ ім. Петра Могили, 2007. С. 222–240.

Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України: монографія / А. В. Кірмач, В. П. Тимошук, М. В. Фігель та ін.; за заг. ред. В. П. Тимошука, А. М. Школика. Київ: Конус-Ю, 2007. С. 153–167, 225–269, 698–713.

Т е м а 2. Управління державною службою

П и т а н н я

д л я с а м о с т і й н о г о в и в ч е н н я

1. Управління державною службою: поняття та завдання.
2. Правові засади управління державною службою.
3. Суб'єкти управління державною службою, їх види та компетенція.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 3. Ст. 149 (з наступ. змін. та допов.).

Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 р. *Офіційний вісник України*. 2011. № 27. Ст. 1123.

Про затвердження Положення про Національне агентство України з питань державної служби: постанова Кабінету Міністрів України від 01.10.2014 р. *Офіційний вісник України*. 2014. № 81. Ст. 2288 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Положення про Комісію з питань вищого корпусу державної служби: постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2016 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 28. Ст. 1115.

Про затвердження Положення про міжрегіональні управління Національного агентства України з питань державної служби в Автономній Республіці Крим, в областях, містах Києві та Севастополі: постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2015 р. *Офіційний вісник України*. 2015. № 46. Ст. 2288 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Порядку обрання представників громадських об'єднань, наукових установ, навчальних закладів та експертів до складу Комісії з питань вищого корпусу державної служби: постанова Кабінету Міністрів України від 20.04.2016 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 35. Ст. 1361.

Про затвердження Порядку оформлення та направлення (вручення) вимоги про скасування рішень державних органів та їх посадових осіб з питань державної служби, які суперечать законодавству в частині реалізації громадянами права на державну службу, про усунення порушень прав державного службовця або про скасування результатів конкурсу на зайняття вакантної посади державної служби: наказ Національного агентства України з питань державної служби від 25.05.2016 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 49. Ст. 1769.

Про затвердження Порядку проведення Національним агентством України з питань державної служби та його територіальними органами перевірок стану дотримання державними органами Закону України «Про державну службу» та інших нормативно-правових актів у сфері державної служби: наказ Національного агентства України з питань державної служби від 26.09.2016 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 89. Ст. 2929.

Про затвердження Типового положення про службу управління персоналом державного органу: наказ Національного агентства України з питань державної служби від 03.03.2016 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 27. Ст. 1091.

Балух Д. В. До визначення особливостей управління

державною службою. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2008. № 4. С. 123–127.

Битяк Ю. П. Пріоритетні напрями забезпечення ефективного функціонування публічної служби в Україні. *Теорія і практика правознавства*. 2015. Вип. 1 (7). URL: <http://tlaw.nlu.edu.ua/article/view/63434/58849>

Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України: монографія / А. В. Кірмач, В. П. Тимошук, М. В. Фігель та ін.; за заг. ред. В. П. Тимошука, А. М. Школика. Київ: Конус-Ю, 2007. С. 43–52.

П и т а н н я *д л я с а м о с т і й н о г о в и в ч е н н я*

1. Посади в органах публічної влади: поняття та види.
2. Політичні та адміністративні посади, їх співвідношення.
3. Посади державної служби. Вищий корпус державної служби.
4. Патронатні посади. Патронатна служба.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 3. Ст. 149 (з наступ. змін. та допов.).

Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 р. *Офіційний вісник України*. 2011. № 27. Ст. 1123.

Про Стратегію державної кадрової політики на 2012–2020 роки: Указ Президента України від 01.02.2012 р. *Офіційний вісник України*. 2012. № 10. Ст. 365.

Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні: Указ Президента України від 22.07.1998 р. *Офіційний вісник України*. 1999. № 21. Ст. 943.

Про затвердження критеріїв визначення переліку посад працівників державних органів, які виконують функції з обслу-

говування: постанова Кабінету Міністрів України від 06.04.2016 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 30. Ст. 1206 (з наступ. змін. та допов.).

Матюхіна Н. П. Державна служба України на шляху реформування: проблеми кадрового забезпечення *Форум права*. 2014. № 3. С. 213–218. URL: nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2014_3_36.pdf

Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України: монографія / А. В. Кірмач, В. П. Тимошук, М. В. Фігель та ін.; за заг. ред. В. П. Тимошука, А. М. Школика. Київ: Конус-Ю, 2007. С. 30–38.

Т е м а 3. Правовий статус державних службовців

З а н я т т я 1

П и т а н н я д л я о б г о в о р е н н я

1. Правовий статус державних службовців: поняття та складові.
2. Права та обов'язки державних службовців.
3. Обмеження державних службовців, їх види.
4. Політична неупередженість державних службовців.

З а в д а н н я

1. До Нацдержслужби звернувся спеціаліст відділу містобудування та архітектури облдержадміністрації М. з повідомленням про те, що начальник цього відділу К. під час прийому громадян використовує не державну, а регіональну мову. Крім того, у повідомленні зазначалось, що К. у позаробочий час також не використовує державної мови, не відзначає національних свят, не дотримується національних звичаїв та традицій. У результаті розгляду дисциплінарної справи вказані діяння К. були кваліфіковані як «вияв неповаги до держави, державних символів та Українського народу», на підставі чого

він був звільнений із державної служби.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Охарактеризуйте обов'язки державного службовця щодо володіння державною і регіональними мовами та їх використання.

2. Начальник відділу агропромислового комплексу райдержадміністрації М. отримав подарунок вартістю 2100 грн від свого давнього знайомого П., заява якого про виділення земельної ділянки перебувала на розгляді в райдержадміністрації. Факт отримання М. подарунка було виявлено та щодо нього складено протокол про вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 172⁵ КУпАП. Начальник відділу М. заперечував проти факту правопорушення, посилаючись на те, що одержаний ним подарунок відноситься до особистих, адже він його отримав з нагоди професійного свята, від П. – свого давнього знайомого.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Розкрийте порядок дій державних службовців у разі надходження їм пропозиції щодо неправомірної вигоди або подарунка.

3. На М. державного інспектора Головного управління ДФС України в області 26.09.2016 р. накладено дисциплінарне стягнення у виді попередження про неповну службу відповідність за невиконання вимог політичної неупередженості державного службовця. Підставою для такого рішення стали встановлені службовим розслідуванням факти: по-перше, те, що М. не повідомив начальника про реєстрацію себе як кандидата у депутати для участі у виборах до міської ради, що відбулися 25.10.2015 р.; по-друге, після того, як М. став депутатом міської ради, він увійшов до фракції політичної партії «Воля» та на засіданнях ради при розгляді питань демонстрував власні політичні погляди та переконання. М., вважаючи свої дії правомірними, звернувся до суду з вимогою визнати протиправним та скасувати наказ начальника про притягнення його до дисциплінарної відповідальності.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Яке рішення, на Вашу думку, має прийняти суд?

Список нормативно-правових актів та літератури

Кодекс України про адміністративні правопорушення: від 07.12.1984 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1984. № 51. Ст. 1122 (з наступ. змін. та допов.).

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 3. Ст. 149 (з наступ. змін. та допов.).

Про політичні партії в Україні: Закон України від 05.04.2001 р. *Офіційний вісник України*. 2001. № 17. Ст. 728 (з наступ. змін. та допов.).

Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. *Офіційний вісник України*. 2014. № 87. Ст. 2474 (з наступ. змін. та допов.).

Про забезпечення функціонування української мови як державної: Закон України від 25.04.2019 р. *Офіційний вісник України*. 2019. № 41. Ст. 1422.

Про затвердження Методичних рекомендацій щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів: рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 29.09.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0839884-17>

Одержання подарунків особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування: роз'яснення Міністерства юстиції України від 28.07.2011 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0053323-11>

Коломоєць Т., Лютіков П. Обмеження щодо одержання подарунків як засіб запобігання правопорушенням, пов'язаним із корупцією: правовий аспект. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 12. С. 164–168.

Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України: монографія / А. В. Кірмач, В. П. Тимошук, М. В. Фігель та ін.; за заг. ред. В. П. Тимошука, А. М. Школика. Київ: Конус-Ю, 2007. С. 70–83.

Федчишин С. А. Питання участі державних службовців у політичній діяльності в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія «Юрид. науки». 2015. Вип. 2. Т. 2. С. 206–209.

*Питання
для самостійного вивчення*

1. Дисциплінарна відповідальність державних службовців.
2. Адміністративна відповідальність державних службовців.

Список нормативно-правових актів
та літератури

Кодекс України про адміністративні правопорушення: від 07.12.1984 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1984. № 51. Ст. 1122 (з наступ. змін. та допов.).

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 3. Ст. 149 (з наступ. змін. та допов.).

Про політичні партії в Україні: Закон України від 05.04.2001 р. *Офіційний вісник України*. 2001. № 17. Ст. 728 (з наступ. змін. та допов.).

Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. *Офіційний вісник України*. 2014. № 87. Ст. 2474 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Методичних рекомендацій щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів: рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 29.09.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0839884-17>

Дисциплінарно-деліктне право України: навч. посіб. / Т. С. Аніщенко, Ю. А. Берлач, Д. С. Бондаренко та ін.; за заг. ред. Т. О. Коломоець, В. К. Колпакова. Київ: Ін Юре, 2016. С. 60–86.

Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України: монографія / А. В. Кірмач, В. П. Тимошук, М. В. Фігель та ін.; за заг. ред. В. П. Тимошука, А. М. Школика. Київ: Конус-Ю, 2007. С. 70–83.

Тема 4. Проходження державної служби

Заняття 2

Питання для обговорення

1. Проходження державної служби: поняття та стадії.
2. Вступ на державну службу.
3. Службова кар'єра державних службовців.
4. Припинення державної служби.

Завдання

4. Інвалід III групи, С., який посів третє місце у конкурсі на зайняття посади головного спеціаліста юридичного відділу облдержадміністрації, звернувся до суду з вимогою скасувати рішення конкурсної комісії та проведений конкурс. Свої вимоги він обґрунтував тим, що, на його думку, щодо нього мала місце дискримінація, адже він успішно склав тести, а під час співбесіди більшість питань членів конкурсної комісії стосувались його інвалідності та лікування. Крім того, С. вважає, що облдержадміністрація, яка відмовила йому у призначенні на посаду, порушила вимоги міжнародних норм та законодавства України щодо обов'язку працевлаштування інвалідів у державному секторі, а тому винні особи мають бути притягнуті до відповідальності.

Відповідач Б. заперечив факт дискримінації, при цьому зазначив, що протокол конкурсної комісії не містить відомостей про наявність питань щодо інвалідності, які начебто ставилися до С., а члени комісії при відборі керувались виключно передбаченими законодавством критеріями. До того ж під час конкурсу С. не заявляв вимог щодо застосування розумного пристосування для особи з інвалідністю.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Чи мала місце дискримінація щодо С. під час його вступу на державну службу? Чи передбачений законодавством обов'язок державних органів працевлаштовувати осіб з інвалідністю? Яке рішення має прийняти суд?

5. К. узяв участь у конкурсі на зайняття посади директора департаменту облдержадміністрації. За результатами тестування отримав 1 бал за правильні відповіді на 33 запитання. У день другого етапу конкурсу К. перебував на стаціонарному лікуванні, у зв'язку з чим просив конкурсну комісію перенести дату розв'язання ситуаційних завдань. Комісія відмовила К. та не допустила його до співбесіди як такого, що не з'явився на попередній етап. К. звернувся до Нацдержслужби з вимогою скасувати результати конкурсу та призначити проведення повторного конкурсу. На думку К., при проведенні конкурсу мали місце порушення, які вплинули на його результати. По-перше, конкурсну комісію утворив та очолив голова територіального органу Нацдержслужби, а до її складу не були включені представники громадськості. По-друге, тестові завдання мали низку орфографічних і пунктуаційних помилок. По-третє, було обмежено право К. на етапі розв'язання ситуаційних завдань та при допуску до співбесіди.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Яких заходів, на Вашу думку, має вжити Нацдержслужба за результатами скарги К.? Визначте підстави проведення повторного конкурсу при заміщенні посад державних службовців.

6. Наказом голови Держаудитслужби України Ф. було переведено К. з посади провідного спеціаліста на посаду начальника відділу внутрішнього аудиту з одночасним присвоєнням йому 5 рангу державного службовця. Зі скаргою на дії Ф. звернувся до Нацдержслужби заступник начальника відділу внутрішнього аудиту М., який планував взяти участь у конкурсі на заміщення посади начальника. На думку М., дії Ф. незаконні, адже: по-перше, при заміщенні посади начальника не було проведено конкурсу; по-друге, К. неодноразово притягався до дисциплінарної відповідальності та у підсумку за останнім оцінюванням результатів службової діяльності отримав негативну оцінку.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Розмежуйте процедури просування по службі та переведення державного службовця.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 3. Ст. 149 (з наступ. змін. та допов.).

Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. *Офіційний вісник України*. 2014. № 87. Ст. 2474 (з наступ. змін. та допов.).

Про очищення влади: Закон України від 16.09.2014 р. *Офіційний вісник України*. 2014. № 82. Ст. 2317 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби: постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2016 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 28. Ст. 1116 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Порядку проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком, і внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України: постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2015 р. *Офіційний вісник України*. 2015. № 28. Ст. 812 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Порядку визначення спеціальних вимог до осіб, які претендують на зайняття посад державної служби категорій «Б» і «В»: наказ Національного агентства України з питань державної служби від 06.04.2016 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 38. Ст. 1475.

Про затвердження Порядку обрання представників громадських об'єднань до складу конкурсних комісій з відбору осіб на зайняття посад державної служби: наказ Національного агентства України з питань державної служби від 12.04.2016 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 45. Ст. 1658.

Питання присвоєння рангів державних службовців та співвідношення між рангами державних службовців і рангами посадових осіб місцевого самоврядування, військовими званнями, дипломатичними рангами та іншими спеціальними званнями: постанова Кабінету Міністрів України від 20.04.2016 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 34. Ст. 1329.

Деякі питання реалізації Закону України «Про очищення влади»: постанова Кабінету Міністрів України від 16.10.2014 р. *Офіційний вісник України*. 2014. № 85. Ст. 2412 (з наступ. змін. та допов.).

Біла-Тіунова Л. Р. Службова кар'єра в Україні. Одеса: Фенікс, 2011. С. 75–107, 311–340.

Кірмач А. В. Конкурсна процедура прийняття на державну службу: європейський досвід правового регулювання. *Часопис Київського університету права*. 2010. № 1. С. 135–140.

Козін С. М. До питання звільнення з посади за порушення присяги державного службовця. *Право та інновації*. 2014. № 4 (8). С. 171–177.

Марченко О. О. Публічно-правові спори щодо публічної служби: особливості розв'язання. *Порівняльно-аналітичне право*. 2013. № 3. С. 236–238. URL: http://www.pap.in.ua/3-1_2013/7/Marchenko%20O.O.pdf

Лученко Д. В. Очищення влади (люстрація): погляд крізь практику Вищого адміністративного суду України. *Актуальні питання реалізації нового Закону України «Про державну службу»*: матеріали Всеукр. форуму вчених-адміністративістів (м. Запоріжжя, 21 квіт. 2016 р.). Запоріжжя: ЗНУ, 2016. С. 86–89.

Цуркан М. Присяга публічного службовця як автономний правовий інститут в системі українського права. *Вісник Вищого адміністративного суду України*. 2010. № 4. С. 8–14.

П л а н

(для самостійного вивчення)

1. Підвищення рівня професійної компетентності державних службовців. Стажування державних службовців.
2. Заохочення державних службовців.
3. Службове відрядження державних службовців.
4. Дисциплінарне провадження щодо державних службовців.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 3. Ст. 149 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Положення про систему професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад: постанова Кабінету Міністрів України від 06.02.2019 р. *Офіційний вісник України*. 2019. № 19. Ст. 648.

Про затвердження Порядку проведення службового розслідування стосовно осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та осіб, які для цілей Закону України «Про запобігання корупції» прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування: постанова Кабінету Міністрів України від 13.06.2000 р. *Офіційний вісник України*. 2000. № 24. Ст. 1004 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Порядку проведення службового розслідування Національним агентством з питань державної служби або його територіальними органами стосовно керівника державної служби в державному органі чи державного службовця вищого органу: постанова Кабінету Міністрів України від 24.06.2016 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 52. Ст. 1838.

Про затвердження Порядку стажування державних службовців: наказ Національного агентства України з питань державної служби від 03.03.2016 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 27. Ст. 1092.

Дисциплінарно-деліктне право України: навч. посіб. / Т. С. Аніщенко, Ю. А. Берлач, Д. С. Бондаренко та ін.; за заг. ред. Т. О. Коломoeць, В. К. Колпакова. Київ: Ін Юре, 2016. С. 67–78.

Заохочення у службовому праві: навч. посіб. / Н. О. Ар-маш, Ю. А. Берлач, І. В. Болокан та ін.; за заг. ред. Т. О. Коло-мoeць, В. К. Колпакова. Київ: Ін Юре, 2017. С. 40–82.

Коломoeць Т. О., Аганіна А. О. Перепідготовка, підви-

щення кваліфікації державних службовців за законодавством України: сучасний стан правового регулювання та пріоритети адаптації до законодавства ЄС. Запоріжжя: ЗНУ, 2014. С. 31–62.

Тема 5. Запобігання корупції у сфері публічної служби

П л а н

(для самостійного вивчення)

1. Механізми запобігання корупції у публічній службі.
2. Етичні засади публічної служби.
3. Конфлікт інтересів у публічній службі, запобігання та врегулювання.
4. Фінансовий контроль як захід запобігання корупції у публічній службі.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 3. Ст. 149 (з наступ. змін. та допов.).

Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 роки: Закон України від 14.10.2014 р. *Офіційний вісник України*. 2014. № 87. Ст. 2473.

Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. *Офіційний вісник України*. 2014. № 87. Ст. 2474 (з наступ. змін. та допов.).

Про очищення влади: Закон України від 16.09.2014 р. *Офіційний вісник України*. 2014. № 82. Ст. 2317 (з наступ. змін. та допов.).

Про функціонування Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування: рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 05.07.2016 р. *Офіційний*

вісник України. 2016. № 55. Ст. 1931.

Про затвердження Порядку проведення контролю та повної перевірки декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування: рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 10.02.2017 р. *Офіційний вісник України*. 2017. № 14. Ст. 422.

Про затвердження Методичних рекомендацій щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів: рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 29.09.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0839884-17>

Міжнародний кодекс поведінки державних посадових осіб: Резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 23.07.1996 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_788

Гаращук В. М., Мухатаєв А. О. Актуальні проблеми боротьби з корупцією в Україні. Харків: Право, 2010. С. 5–16, 24–32.

Рудакевич М. І. Професійна етика державних службовців: теорія і практика формування в умовах демократизації державного управління. Тернопіль: Астон, 2007. С. 168–190.

Токар-Остапенко О. В. Урегулювання конфлікту інтересів на державній службі: можливості застосування європейського досвіду в Україні. Київ: НІСД, 2013. 48 с.

Червякова О. Б. Антикорупційні стандарти державної служби. *Актуальні питання реалізації нового Закону України «Про державну службу»*: матеріали Всеукр. форуму вчених-адміністративістів (м. Запоріжжя, 21 квіт. 2016 р.). Запоріжжя: ЗНУ, 2016. С. 171–173.

П л а н

(для самостійного вивчення)

1. Суб'єкти запобігання корупції у публічній службі, їх види.
2. Національне агентство з питань запобігання корупції, його компетенція.
3. Національне антикорупційне бюро України, його компетенція.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 3. Ст. 149 (з наступ. змін. та допов.).

Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. *Офіційний вісник України*. 2014. № 87. Ст. 2474 (з наступ. змін. та допов.).

Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14.10.2014 р. *Офіційний вісник України*. 2014. № 87. Ст. 2472 (з наступ. змін. та допов.).

Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. *Офіційний вісник України*. 2015. № 63. Ст. 2075 (з наступ. змін. та допов.).

Про Державне бюро розслідувань: Закон України від 12.11.2015 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 6. Ст. 295 (з наступ. змін. та допов.).

Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р. *Офіційний вісник України*. 2014. № 87. Ст. 2471 (з наступ. змін. та допов.).

Деякі питання відбору кандидатів на посади членів Національного агентства з питань запобігання корупції: постанова Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 р. *Офіційний вісник України*. 2015. № 28. Ст. 811 (з наступ. змін. та допов.).

Про функціонування Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування: рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 05.07.2016 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 55. Ст. 1931.

Державна антикорупційна політика і запобігання та протидія корупції на публічній службі в органах державної влади і в органах місцевого самоврядування / ред.: Ю. В. Ковбасюк, В. Л. Федоренко. Київ: Ліра-К, 2016. С. 354–369, 381–392.

Яцків І. Деякі питання застосування міжнародних механізмів протидії корупції в Україні. *Право України*. 2010. № 11. С. 259–265.

*Питання
для самостійного вивчення*

1. Недержавні інститути при запобіганні корупції у публічній службі.
2. Викривачі як суб'єкти запобігання корупції у публічній службі.

Список нормативно-правових актів
та літератури

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 3. Ст. 149 (з наступ. змін. та допов.).

Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. *Офіційний вісник України*. 2014. № 87. Ст. 2474 (з наступ. змін. та допов.).

Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: постанова Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 р. *Офіційний вісник України*. 2010. № 84. Ст. 2945 (з наступ. змін. та допов.).

Участь громадськості у заходах запобігання корупції як запорука успішної антикорупційної політики: роз'яснення Міністерства юстиції України від 26.08.2011 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0059323-11>

Буроменський М. В., Сердюк О. В. Добросчесне інформаторство (whistle-blowing) як інструмент протидії корупції. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2013. № 11 (145). С. 32–40.

Бенедик В. І. Проблеми визначення поняття та правового статусу викривачів у антикорупційній діяльності. *Корупція в Україні: питання протидії*. Харків: ФОП Панов А. М., 2015. С. 128–157.

Клімова С. М., Ковальова Т. В. Організація запобігання та протидії корупції в Україні: навч. посіб. Харків: Магістр, 2012. С. 126–134, 141–154.

Тема 6. Державна служба в апараті органів законодавчої та судової влади

П л а н

(для самостійного вивчення)

1. Правове та організаційне забезпечення державної служби в Апараті Верховної Ради України.
2. Правовий статус державних службовців в Апараті Верховної Ради України.
3. Особливості проходження державної служби в Апараті Верховної Ради України.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про комітети Верховної Ради України: Закон України від 04.04.1995 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 19. Ст. 134 (з наступ. змін. та допов.).

Про регламент Верховної Ради України: Закон України від 10.02.2010 р. *Офіційний вісник України*. 2010. № 12. Ст. 565 (з наступ. змін. та допов.).

Про структуру апарату Верховної Ради України: постанова Верховної Ради України від 20.04.2000 р. *Офіційний вісник України*. 2000. № 17. Ст. 698 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Положення про Апарат Верховної Ради України: розпорядження Голови Верховної Ради України від 25.08.2011 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/769/11-pr>

Про затвердження Положення про секретаріат комітету Верховної Ради України: розпорядження Голови Верховної Ради України від 22.02.2008 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/305/08-pr>

Охотский Е. В., Баранова Н. Р. Государственная служба в парламентах зарубежных стран: общее и особенное. *Право и политика*. 2001. № 5. С. 28–35.

Погребняк Н. Порядок проходження служби в Апараті Верховної Ради України. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 11. С. 85–88.

*Питання
для самостійного вивчення*

1. Правове та організаційне забезпечення державної служби в апараті органів судової влади.
2. Види і правовий статус державних службовців в апараті органів судової влади. Правовий статус помічника судді.
3. Особливості проходження державної служби в апараті органів судової влади.

Список нормативно-правових актів
та літератури

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 3. Ст. 149 (з наступ. змін. та допов.).

Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 56. Ст. 1935 (з наступ. змін. та допов.).

Про Вищий антикорупційний суд: Закон України від 07.06.2018 р. *Офіційний вісник України*. 2018. № 48. Ст. 1656.

Про затвердження Положення про Комісію з питань вищого корпусу державної служби в системі правосуддя: рішення Вищої ради правосуддя від 18.05.2017 р. URL: <http://www.vru.gov.ua/act/9699>

Про затвердження Типового положення про апарат суду: наказ Державної судової адміністрації України від 08.02.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0131750-19>

Про затвердження Типових посадових інструкцій працівників апарату місцевого загального суду: наказ Державної судової адміністрації України від 20.07.2005 р. URL: <http://lv.court.gov.ua/tu14/7/3/>

Положення про помічника судді: рішення Ради суддів України від 18.05.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr021414-18>

Про затвердження Правил поведінки працівника суду:

рішення Ради суддів України від 06.02.2009 р. URL: <http://court.gov.ua/userfiles/PravPovPracSudu.pdf>

Дудченко О. Ю. Правовий статус осіб, які займають адміністративні посади в суді. Харків: Право, 2015. С. 97–131.

Кононенко О. Актуалізація проблеми вдосконалення нормативних актів щодо правового статусу деяких працівників апарату суду. *Вісник Вищого адміністративного суду України*. 2011. № 3. С. 69–82.

Марченко О. О. Деякі питання розв'язання судами спорів з приводу публічної служби за позовами помічників суддів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Право». 2014. № 29. С. 93–98.

Хоринев А. О. Государственная служба в аппаратах судов общей юрисдикции. Москва: Статут, РАП, 2006. С. 31–52.

Т е м а 7. Державна служба в органах прокуратури

П и т а н н я д л я с а м о с т і й н о г о в и в ч е н н я

1. Організаційно-правові засади державної служби в органах прокуратури.

2. Особливості проходження державної служби в органах прокуратури.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 3. Ст. 149 (з наступ. змін. та допов.).

Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р. *Офіційний вісник України*. 2014. № 87. Ст. 2471 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Положення про класні чини працівників органів прокуратури України: постанова Верховної Ради України від 06.11.1991 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 4. Ст. 14.

Про затвердження Кодексу професійної етики та поведінки працівників прокуратури: наказ Генеральної прокуратури України від 28.12.2012 р. URL: http://www.gp.gov.ua/ua/kodet.html?_m=publications&_t=-_rec&id=113992

Борщуляк І. Перспективи вдосконалення правового регулювання служби в органах прокуратури. *Вісник прокуратури*. 2015. № 8. С. 37–43.

Ківалов С. В., Нечипоренко С. І. Проходження служби в органах прокуратури: адміністративно-правове регулювання. Одеса: Фенікс, 2011. С. 7–51.

Романяк Д. М. До питання про правову природу служби в органах прокуратури як публічної служби. *Митна справа*. 2015. № 4. С. 57–64.

Т е м а 8. Державна служба в органах юстиції

П и т а н н я

для самостійного вивчення

1. Організаційно-правові засади служби в органах юстиції.
2. Особливості проходження служби в органах та формуваннях Державної кримінально-виконавчої служби України.
3. Особливості проходження служби в органах державної виконавчої служби.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Кримінально-виконавчий кодекс України від 11.07.2003 р. *Офіційний вісник України*. 2003. № 33. Ст. 1767 (з наступ. змін. та допов.).

Про Державну кримінально-виконавчу службу України: Закон України від 23.06.2005 р. *Офіційний вісник України*. 2005. № 29. Ст. 1697 (з наступ. змін. та допов.).

Про пробацію: Закон України від 05.02.2015 р. *Офіційний вісник України*. 2015. № 17. Ст. 445 (з наступ. змін. та допов.).

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 3. Ст. 149 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України: постанова Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 р. *Офіційний вісник України*. 2014. № 54. Ст. 149 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Спеціальних вимог до рівня професійної компетентності державних виконавців та керівників органів державної виконавчої служби: наказ Міністерства юстиції України від 21.10.2016 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 87. Ст. 2872.

Про затвердження Порядку присвоєння спеціальних звань особам рядового і начальницького складу Державної кримінально-виконавчої служби України та позбавлення спеціальних звань: наказ Міністерства юстиції України від 22.11.2016 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 97. Ст. 3175.

Про затвердження Положення про територіальне (між-регіональне) воєнізоване формування Державної кримінально-виконавчої служби України: наказ Міністерства юстиції України від 06.02.2017 р. *Офіційний вісник України*. 2017. № 15. Ст. 458 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Правил етичної поведінки працівників апарату Міністерства юстиції України та його територіальних органів: наказ Міністерства юстиції України від 21.09.2017 р. *Офіційний вісник України*. 2017. № 76. Ст. 2357.

Про затвердження Положення про центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги: наказ Міністерства юстиції України від 02.07.2012 р. *Офіційний вісник України*. 2012. № 50. Ст. 2002 (з наступ. змін. та допов.).

Задорожній О. В. Механізм реалізації права на державну службу в органах юстиції. *Науковий вісник Херсонського дер-*

жавного університету. Серія «Юрид. науки». 2015. Вип. 6. Т. 2. С. 57–61.

Бараш Є. Ю. Персонал Державної кримінально-виконавчої служби України: поняття та структура. *Право і Безпека*. 2010. № 4 (36). С. 75–80.

Тема 9. Державна служба в Національній поліції

Питання

для самостійного вивчення

1. Організаційно-правові засади служби в Національній поліції.

2. Добір на посаду поліцейського.

3. Переміщення поліцейських в органах, закладах і установах Національної поліції.

4. Спеціальні звання поліцейських, порядок їх присвоєння.

5. Звільнення зі служби в Національній поліції.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. *Офіційний вісник України*. 2015. № 63. Ст. 2075 (з наступ. змін. та допов.).

Про Дисциплінарний статут Національної поліції України: Закон України від 07.10.2018 р. *Офіційний вісник України*. 2018. № 54. Ст. 1882 (з наступ. змін. та допов.).

Про організацію добору (конкурсу) та просування по службі поліцейських: наказ МВС України від 25.12.2015 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 6. Ст. 320.

Про затвердження Інструкції про порядок проведення атестування поліцейських: наказ МВС України від 17.11.2015 р. *Офіційний вісник України*. 2015. № 90 Ст. 3073.

Про затвердження Порядку присвоєння спеціальних звань поліції та позбавлення спеціальних звань: наказ МВС України від 12.03.2016 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 30. Ст. 1227.

Про затвердження Правил етичної поведінки працівників апарату Міністерства внутрішніх справ України, територіальних органів, закладів, установ і підприємств, що належать до сфери управління МВС: наказ МВС України від 28.04.2016 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 49. Ст. 1764.

Матюхіна Н. П. Сучасні проблеми управління персоналом органів внутрішніх справ. Харків: НУВС, 2002. С. 15–34.

Стародубцев А. А. Службова кар'єра в органах внутрішніх справ України. Харків: Золота миля, 2012. С. 150–256.

Т е м а 10. Військова служба. Альтернативна (невійськова) служба

П и т а н н я д л я с а м о с т і й н о г о в и в ч е н н я

1. Організаційно-правові засади та види військової служби.
2. Строкова військова служба: загальна характеристика.
3. Особливості проходження військової служби за контрактом.
4. Військові звання, порядок їх присвоєння.
5. Альтернативна (невійськова) служба.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Про військовий обов'язок і військову службу: Закон України від 25.03.1992 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 27. Ст. 385 (з наступ. змін. та допов.).

Про Службу безпеки України: Закон України від 25.03.1992 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 27. Ст. 382.

Про Національну гвардію України: Закон України від

13.03.2014 р. *Офіційний вісник України*. 2014. № 24. Ст. 728 (з наступ. змін. та допов.).

Про альтернативну (невійськову) службу: Закон України від 12.12.1991 р. *Офіційний вісник України*. 1992. № 15. Ст. 188 (з наступ. змін. та допов.).

Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20.12.1991 р. *Офіційний вісник України*. 1992. № 15. Ст. 190 (з наступ. змін. та допов.).

Про Дисциплінарний статут Збройних Сил України: Закон України від 24.03.1999 р. *Офіційний вісник України*. 1999. № 22. Ст. 197 (з наступ. змін. та допов.).

Про положення про проходження військової служби відповідними категоріями військовослужбовців: Указ Президента України від 07.11.2001 р. *Офіційний вісник України*. 2001. № 46. Ст. 2039 (з наступ. змін. та допов.).

Про внесення змін до Указу Президента України від 07.11.2001 р.: Указ Президента України від 27.12.2007 р. *Офіційний вісник України*. 2007. № 99. Ст. 3581 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження нормативно-правових актів щодо застосування Закону України «Про альтернативну (невійськову) службу»: постанова Кабінету Міністрів України від 10.11.1999 р. *Офіційний вісник України*. 1999. № 45. С. 48.

Про затвердження Інструкції про організацію виконання Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України: наказ Міноборони України від 10.04.2009 р. *Офіційний вісник України*. 2009. № 38. Ст. 1284.

Александров В. М. Зміст і характер військової служби. *Проблеми законності*. 2007. Вип. 91. С. 34–41.

Гончаренко Г. А. Значення відбору кадрів для забезпечення якості кадрового складу СБ України. *Правове забезпечення оперативно-службової діяльності: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*. Харків: Оберіг, 2011. Вип. 2. С. 45–49.

Тема 11. Дипломатична служба

Питання для самостійного вивчення

1. Організаційно-правові засади дипломатичної служби.
2. Прийняття на дипломатичну службу.
3. Ротація та довготермінове відрядження посадових осіб дипломатичної служби.
4. Дипломатичні ранги, порядок їх присвоєння.
5. Припинення дипломатичної служби.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про дипломатичну службу: Закон України від 07.06.2018 р. *Офіційний вісник України*. 2018. № 50. Ст. 1747 (з наступ. змін. та допов.).

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 3. Ст. 149 (з наступ. змін. та допов.).

Про перелік дипломатичних посад, приписаних до дипломатичних рангів: Указ Президента України від 21.12.2018 р. *Офіційний вісник України*. 2019. № 4. Ст. 107 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Положення про Міністерство закордонних справ України: постанова Кабінету Міністрів України від 30.03.2016 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 30. Ст. 1195 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Положення про представництво Міністерства закордонних справ України на території України: постанова Кабінету Міністрів України від 25.07.2002 р. *Офіційний вісник України*. 2002. № 30. Ст. 1425 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби: постанова Кабінету Міністрів

України від 25.03.2016 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 28. Ст. 1116 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Порядку ротації посадових осіб дипломатичної служби в органах дипломатичної служби: наказ МЗС України від 18.10.2018 р. *Офіційний вісник України*. 2018. № 93. Ст. 3086 (з наступ. змін. та допов.).

Віденська конвенція про дипломатичні зносини від 18.04.1961 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_048

Пушкін А. С., Федчишин С. А. Новий Закон «Про дипломатичну службу» як основа реформування дипломатичної служби України. *Публічне адміністрування в умовах змін та перетворень: проблеми організації та правового забезпечення*: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 11-12 квіт. 2019 р.). Харків: Право, 2019. С. 268–273.

Федчишин С. А. Деякі особливості посади Надзвичайного і Повноважного Посла України у світлі реформування законодавства про державну службу. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія «Юрид. науки». 2013. Вип. 6. Т. 2. С. 65–69.

Федчишин С. А. Порушення дипломатичного протоколу в контексті дисциплінарних проступків працівників дипломатичної служби України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія «Юриспруденція». 2016. № 21. С. 46–49.

Т е м а 12. Служба в органах місцевого самоврядування

П и т а н н я *для самостійного вивчення*

1. Поняття, ознаки та принципи служби в органах місцевого самоврядування.
2. Правові і організаційні засади служби в органах місцевого самоврядування.
3. Правовий статус посадових осіб місцевого самоврядування.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про місцеве самоврядування України: Закон України від 21.05.1997 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 24. Ст. 170 (з наступ. змін. та допов.).

Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 07.06.2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 33. Ст. 175 (з наступ. змін. та допов.).

Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015 р. *Офіційний вісник України*. 2015. № 18. Ст. 471 (з наступ. змін. та допов.).

Батанов О. В. Муніципальне право України: підручник / відп. ред. М. О. Баймуратов. Харків: Одиссей, 2008. С. 356–386.

Любченко П. Проблеми правового регулювання служби в органах місцевого самоврядування. *Вісник Академії правових наук України*. 2008. № 1 (52). С. 89–97.

Москальчук К. М. Закон «Про службу в органах місцевого самоврядування» і практика Конституційного Суду України. *Актуальні проблеми держави і права: зб. наук. пр.* 2012. Вип. 64. С. 166–173.

Падалко Г. В. Концептуальні проблеми служби в органах місцевого самоврядування в Україні. *Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр.* 2012. Вип. 23. С. 138–149.

П и т а н н я *д л я с а м о с т і й н о г о в и в ч е н н я*

1. Проходження служби в органах місцевого самоврядування: поняття та стадії.
2. Прийняття на службу в органи місцевого самоврядування.
3. Службова кар'єра посадових осіб місцевого самоврядування.
4. Припинення служби в органах місцевого самоврядування.

Список нормативно-правових актів
та літератури

Про місцеве самоврядування України: Закон України від 21.05.1997 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 24. Ст. 170 (з наступ. змін. та допов.).

Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 07.06.2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 33. Ст. 175 (з наступ. змін. та допов.).

Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>

Про затвердження Порядку проведення конкурсу на заміщення вакантних посад державних службовців: постанова Кабінету Міністрів України від 15.02.2002 р. *Офіційний вісник України*. 2002. № 8. Ст. 351 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Типового положення про проведення атестації посадових осіб місцевого самоврядування: постанова Кабінету Міністрів України від 26.10.2001 р. *Офіційний вісник України*. 2001. № 44. Ст. 1983 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Положення про порядок стажування у державних органах: постанова Кабінету Міністрів України від 01.12.1994 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/804-94-п>

Бедний О. І. Обрання як спосіб заміщення вакантних посад на службі в органах місцевого самоврядування в Україні. *Актуальні проблеми держави і права*: зб. наук. пр. 2002. Вип. 16. С. 329–331.

Бойко І. В., Писаренко Н. Б. Деякі питання розгляду судами справ за участю органів та посадових осіб місцевого самоврядування. *Вісник Вищого адміністративного суду України*. 2014. № 2. С. 78–86.

4. ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ЇХ ВИКОНАННЯ

Курсова робота з навчальної дисципліни «Публічна служба» виконує важливу роль у професійній підготовці студентів магістерської програми «Публічне адміністрування у сфері юстиції». Курсова робота є самостійною дослідницькою працею з актуальної проблеми організації та правового забезпечення публічної служби, що спрямована на закріплення отриманих студентом теоретичних знань, вироблення навиків наукового дослідження, самостійного творчого логічного мислення.

Метою курсової роботи є закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних в ході освоєння навчальної дисципліни «Публічна служба», застосування навичок тлумачення чинного законодавства, вироблення умінь самостійно аналізувати літературні джерела, які відбивають сучасні дослідження проблем публічної служби, здійснювати пошук відповідей на питання юридичної науки і практики, узагальнювати та робити висновки.

Підготовка курсової роботи сприяє не тільки осмисленню певної теми, обраної студентом, а й вимагає опанування навчальної дисципліни в цілому, оскільки вирішення навіть вузького питання буде успішним, якщо воно ґрунтується на системному розумінні матеріалу.

Для написання курсових робіт пропонуються найважливіші і найактуальніші в науці теми у сфері організації та правового забезпечення публічної служби. До кожної теми наводиться орієнтовний план, методичні поради до виконання курсової роботи та підготовки окремих її розділів, а також список рекомендованих нормативно-правових актів та літератури. У вступі до курсової роботи, насамперед, потрібно обґрунтувати актуальність обраної теми; далі послідовно розглядається кожне питання плану; у заключній частині роботи робляться аргументовані висновки, висловлюється власне бачення вирішення проблемного питання, досліджуваного в роботі; окремо наводиться список використаних нормативно-правових актів та літератури.

Обов'язковим є дотримання вимог академічної доброчесності, що поряд з іншим передбачає посилання на джерела ін-

формації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей. У курсовій роботі слід робити посилання на джерела. Виноски можуть бути наскрізні (подаються у тексті у квадратних дужках із зазначенням номера джерела у списку використаних джерел та номера сторінки; у цьому випадку список використаних джерел повинен базуватись за принципом послідовності згадування у тексті) або посторінкові (здійснюється у кінці сторінки із зазначенням автора, назви джерела, видавництва та відповідної сторінки; список джерел оформлюється в алфавітному порядку). Підрядкові виноски на джерела, а також список використаних нормативно-правових актів та літератури подаються за єдиними стандартизованими правилами бібліографічного опису.

При написанні курсової роботи слід використовувати міжнародні договори України, ратифіковані Верховною Радою України, закони України та підзаконні нормативно-правові акти, монографії, наукові статті, тези доповідей та наукових повідомлень, науково-практичні коментарі до актів законодавства, навчально-методичні матеріали, звіти та інші матеріали практичної діяльності органів виконавчої влади, судову практику тощо.

Курсова робота виконується у рукописному вигляді розбірливим почерком або у друкованому вигляді (за вибором студента) на зшитих аркушах паперу формату А-4 (з текстом тільки з однієї сторони аркуша) або в окремому зошиті. Усі сторінки повинні мати наскрізну нумерацію у верхньому правому куті. Обсяг курсової роботи – 25-30 сторінок, включно із планом роботи, вступом та списком використаних нормативно-правових актів і літератури. Курсова робота підписується автором на останній сторінці. Інші рекомендації стосовно підготовки та оформлення курсових робіт наводяться у додатку 1.

У додатку 2 розміщено зразок оформлення титульної сторінки роботи. Виконана робота подається на кафедру не пізніше ніж за місяць до завершення відповідного навчального семестру.

При підготовці та поданні курсових робіт студенти повинні дотримуватись вимог, передбачених Положенням про порядок підготовки, подання, обліку, захисту та зберігання курсових робіт (наказ ректора № 70-с від 14.02.2013 р., зі змінами).

Захист курсової роботи проводиться відкрито перед ко-

місією у складі двох викладачів. Склад комісії визначається завідувачем кафедри. Студенти заочної форми навчання захищають курсові роботи відповідно до затвердженого розкладу екзаменаційної сесії. Критерії оцінювання знань і умінь студентів заочної форми навчання під час захисту курсової роботи наводяться у додатку 3.

Т е м а 1. Управління державною службою: організаційно-правові засади

Орієнтовний план

1. Сутність та завдання управління державною службою.
2. Правові засади управління державною службою.
3. Система суб'єктів управління державною службою, їх види та компетенція.
4. Зарубіжний досвід у сфері організації та правового регулювання управління державною службою.

Розкриваючи перший пункт плану, слід визначити сутність та ознаки управління державною службою як особливого виду державно-управлінської діяльності, його завдання та принципи, окремо наголосити на значенні управління державною службою для забезпечення ефективного функціонування державної служби та її подальшого вдосконалення.

Опрацьовуючи друге питання, необхідно охарактеризувати правові засади управління державною службою, при цьому навести перелік нормативно-правових актів, які регулюють відносини у розглядуваній сфері, пояснити зміст предмета їх регулювання. Зокрема, доцільно зупинитись на аналізі положень Конституції України, Законів України «Про державну службу», «Про Кабінет Міністрів України», «Про центральні органи виконавчої влади» та підзаконних нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України й Національного агентства України з питань державної служби (далі – НАДС).

Третє питання потребує висвітлення особливостей системи управління державною службою, визначення видів

суб'єктів управління та змісту їх компетенції. Важливо проаналізувати правовий статус основних суб'єктів управління державною службою, зокрема, таких, як Кабінет Міністрів України, НАДС, Комісія з питань вищого корпусу державної служби, керівник державної служби в державному органі та служба управління персоналом в державному органі. Окрему увагу слід приділити інститутові державних секретарів міністерств, їх правовому статусу, крім того, відзначити роль громадськості в управлінні державною службою, а також назвати форми її участі в управлінні державною службою.

Працюючи над останнім пунктом плану, важливо осмислити й узагальнити зарубіжний досвід з організації та правового регулювання управління державною службою, приділити особливу увагу відповідному досвіду держав – членів ЄС, адже адаптація до європейських стандартів є одним із основних напрямів реформування державної служби в Україні. Зокрема, слід визначити підходи іноземних держав щодо організації системи управління державною службою, розмежування між загальнополітичними та спеціалізованими повноваженнями державних органів у цій сфері; проаналізувати правовий статус державних секретарів міністерств в іноземних державах; висвітлити досвід у сфері розмежування політичного та адміністративного управління в міністерствах.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 3. Ст. 149. (з наступ. змін. та допов.).

Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 р. *Офіційний вісник України*. 2014. № 20. Ст. 619. (з наступ. змін. та допов.).

Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 р. *Офіційний вісник України*. 2011. № 27. Ст. 1123.

Про затвердження Положення про Національне агентство України з питань державної служби: постанова Кабінету Міністрів України від 01.10.2014 р. *Офіційний вісник України*. 2014.

№ 81. Ст. 2288 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Положення про Комісію з питань вищого корпусу державної служби: постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2016 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 28. Ст. 1115.

Про затвердження Положення про міжрегіональні управління Національного агентства України з питань державної служби в АРК, в областях, містах Києві та Севастополі: постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2015 р. *Офіційний вісник України*. 2015. № 46. Ст. 2288 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Порядку обрання представників громадських об'єднань, наукових установ, навчальних закладів та експертів до складу Комісії з питань вищого корпусу державної служби: постанова Кабінету Міністрів України від 20.04.2016 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 35. Ст. 1361.

Про затвердження Порядку проведення Національним агентством України з питань державної служби та його територіальними органами перевірок стану дотримання державними органами Закону України «Про державну службу» та інших нормативно-правових актів у сфері державної служби: наказ Національного агентства України з питань державної служби від 26.09.2016 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 89. Ст. 2929.

Про затвердження Типового положення про службу управління персоналом державного органу: наказ Національного агентства України з питань державної служби від 03.03.2016 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 27. Ст. 1091.

Балух Д. В. До визначення особливостей управління державною службою. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2008. № 4. С. 123–127.

Битяк Ю. П. Пріоритетні напрями забезпечення ефективного функціонування публічної служби в Україні. *Теорія і практика правознавства*. 2015. Вип. 1 (7). URL: <http://tlaw.nlu.edu.ua/article/view/63434/58849>

Битяк Ю. П., Матюхіна Н. П., Федчишин С. А. Публічна служба: посіб. / за заг. ред. Н. П. Матюхіної. Харків: Право, 2018. С. 83–113.

Кірмач А. В. Проходження державної служби: європейський досвід правового регулювання: монографія / відп. ред.

В. Б. Авер'янов. Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2011. С. 72–84.

Коліушко І. Б. Виконавча влада та проблеми адміністративної реформи в Україні: монографія. Київ: Факт, 2002. С. 75–83.

Кравченко О. О. Управління державною службою в Україні: на шляху до вдосконалення: монографія / за заг. ред. Н. П. Матюхіної. Симферополь: Кримський письменник, 2010. С. 71–92.

Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України: монографія / А. В. Кірмач, В. П. Тимошук, М. В. Фігель та ін.; за заг. ред. В. П. Тимошука, А. М. Школика. Київ: Конус-Ю, 2007. С. 43–52.

Т е м а 2. Вищий корпус державної служби

Орієнтовний план

1. Вищий корпус державної служби: сутність та складові.
2. Вимоги до осіб, які претендують на зайняття посад державної служби категорії «А».
3. Управління вищим корпусом державної служби. Правовий статус Комісії з питань вищого корпусу державної служби.
4. Особливості вступу та проходження державної служби державними службовцями категорії «А».
5. Зарубіжний досвід у сфері організації та правового регулювання вищого корпусу державної служби.

У першому питанні плану висвітлюється сутність та призначення вищого корпусу державної служби, його місце серед державних посад. Наводиться перелік посад, які належать до посад державної служби категорії «А» (вищого корпусу державної служби), їх види. Крім того, визначається співвідношення понять «посада державної служби», «вищий корпус державної служби» та «керівник державної служби в державному органі».

Проаналізувавши загальні та спеціальні вимоги, які ставляться до кандидатів на посади державної служби категорії «А», та охарактеризувавши їх види та зміст, можна розкрити тему другого пункту плану.

У третьому питанні визначаються особливості управління вищим корпусом державної служби. Зокрема, надається характеристика повноважень НАДС, Комісії з питань вищого корпусу державної служби та передбачених законодавством суб'єктів призначення стосовно управління вищим корпусом державної служби. Окремо слід зупинитися на аналізі правового статусу Комісії з питань вищого корпусу державної служби.

Щоб дати відповідь на четверте питання, слід проаналізувати особливості проведення конкурсу та призначення на посади державної служби категорії «А», звернувши увагу на строковий характер їх призначення, наявність підвищених вимог політичної неупередженості та ін. При цьому важливо з'ясувати і пояснити підстави припинення державної служби, у тому числі додаткові підстави звільнення державних службовців категорії «А» за ініціативою суб'єкта призначення.

Останній пункт плану передбачає аналіз зарубіжного досвіду з організації та правового регулювання вищого корпусу державної служби з акцентом на позитивних здобутках європейських держав у питаннях поділу державних службовців на категорії, правового регулювання організації та функціонування вищого корпусу державної служби.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 3. Ст. 149. (з наступ. змін. та допов.).

Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 р. *Офіційний вісник України*. 2014. № 20. Ст. 619. (з наступ. змін. та допов.).

Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 р. *Офіційний вісник України*. 2011. № 27. Ст. 1123.

Про затвердження Положення про Національне агентство України з питань державної служби: постанова Кабінету Міністрів України від 01.10.2014 р. *Офіційний вісник України*. 2014. № 81. Ст. 2288 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Положення про Комісію з питань вищого корпусу державної служби: постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2016 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 28. Ст. 1115.

Про затвердження Порядку обрання представників громадських об'єднань, наукових установ, навчальних закладів та експертів до складу Комісії з питань вищого корпусу державної служби: постанова Кабінету Міністрів України від 20.04.2016 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 35. Ст. 1361.

Про затвердження Типових вимог до осіб, які претендують на зайняття посад державної служби категорії «А»: постанова Кабінету Міністрів України від 22.07.2016 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 59. Ст. 2026.

Битяк Ю. П., Матюхіна Н. П., Федчишин С. А. Публічна служба: посіб. / за заг. ред. Н. П. Матюхіної. Харків: Право, 2018. С. 75–78.

Гнидюк Н. А. Вища державна служба: поняття та правовий статус. *Державне будівництво*. 2011. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2011_2_34

Кірмач А. В. Проходження державної служби: європейський досвід правового регулювання: монографія / відп. ред. В. Б. Авер'янов. Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2011. С. 72–84.

Матюхіна Н. П. Формування та розвиток вищого корпусу державної служби як один із пріоритетів державної політики у сфері державної служби. *Особистість. Суспільство. Право*: м-ли Міжнар. наук.-практ. конф. Харків: Точка, 2012. С. 234–238.

Новогребельська І. Вищий корпус державної служби: сутнісно-понятійний аспект. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2019. Вип. 2 (41). С. 121–128.

Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України: монографія / А. В. Кірмач, В. П. Тимошук, М. В. Фігель та ін.; за заг. ред. В. П. Тимошука, А. М. Школика. Київ: Конус-Ю, 2007. С. 30–38.

Тема 3. Обмеження державних службовців, спрямовані на запобігання корупційним та пов'язаним із корупцією правопорушенням

Орієнтовний план

1. Обмеження як складова правового статусу державних службовців: сутність, призначення, правове регулювання.

2. Види обмежень державних службовців, спрямованих на запобігання корупційним та пов'язаним із корупцією правопорушенням, їх характеристика:

- 2.1. Обмеження щодо використання службових повноважень чи свого становища.
- 2.2. Обмеження щодо одержання подарунків.
- 2.3. Обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності.
- 2.4. Обмеження щодо роботи близьких осіб.
- 2.5. Обмеження після припинення діяльності, пов'язаної із виконанням функцій держави, місцевого самоврядування.

3. Відповідальність державних службовців за порушення обмежень, спрямованих на запобігання корупційним та пов'язаним із корупцією правопорушенням.

Зміст першого питання потребує розкриття сутності та ознак обмежень як складової правового статусу державного службовця, пояснення їх призначення, видів та правового регулювання. Поряд із науковими працями та законодавством важливо проаналізувати положення норм «м'якого права» щодо досліджуваного питання (рекомендацій Комітету Міністрів Ради Європи «Про статус публічних службовців» № R (2000) 6, «Щодо кодексів поведінки для публічних службовців» № R (2000) 10).

Розпочати відповідь на друге питання слід із визначення змісту понять «корупційне правопорушення» та «правопорушення, пов'язане із корупцією», їх розмежування. Потім розкриваються види обмежень державних службовців, спрямованих на запобігання корупційним та пов'язаним із корупцією

правопорушенням. Ґрунтуючись на положеннях чинного законодавства України, методичних рекомендаціях НАЗК, а також наукових та науково-практичних джерелах, необхідно детально проаналізувати зміст окремих обмежень державних службовців, спрямованих на запобігання корупційним та пов'язаним із корупцією правопорушенням (щодо використання службових повноважень чи свого становища; щодо одержання подарунків; щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності; щодо роботи близьких осіб; обмеження після припинення діяльності, пов'язаної із виконанням функцій держави, місцевого самоврядування).

Відповідальність за порушення державними службовцями обмежень, спрямованих на запобігання корупційним та пов'язаним із корупцією правопорушенням, завдяки своїй важливості окремо винесено третім пунктом. З огляду на це слід уважно проаналізувати особливості відповідальності державних службовців за вчинення адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією, що передбачені главою 13-А КУпАП, зробити акцент на юридичних наслідках притягнення державного службовця до відповідальності за вчинення зазначених правопорушень.

Список нормативно-правових актів та літератури

Кодекс України про адміністративні правопорушення: від 07.12.1984 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1984. № 51. Ст. 1122 (з наступ. змін. та допов.).

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 3. Ст. 149. (з наступ. змін. та допов.).

Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. *Офіційний вісник України*. 2014. № 87. Ст. 2474 (з наступ. змін. та допов.).

Про функціонування Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування: рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 05.07.2016 р. *Офіційний*

вісник України. 2016. № 55. Ст. 1931.

Про затвердження Методичних рекомендацій щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів: рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 29.09.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0839884-17>

Одержання подарунків особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування: роз'яснення Міністерства юстиції України від 28.07.2011 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0053323-11>

Битяк Ю. П., Матюхіна Н. П., Федчишин С. А. Публічна служба: посіб. / за заг. ред. Н. П. Матюхіної. Харків: Право, 2018. С. 36–49.

Науково-практичний коментар до Закону України «Про запобігання корупції» / О. А. Банчук, О. О. Дудоров, М. І. Хавронюк (наук. ред.) та ін. Київ: Ваіте, 2018. С. 167–228.

Науково-практичний коментар Закону України «Про запобігання корупції» / за заг. ред. Т. О. Коломoeць та В. К. Колпакова. Запоріжжя: Гельветика, 2019. С. 228–263.

Коломoeць Т., Лютіков П. Обмеження щодо одержання подарунків як засіб запобігання правопорушенням, пов'язаним із корупцією: правовий аспект. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 12. С. 164–168.

Лупало О. Деякі аспекти правового статусу державних службовців в контексті антикорупційного законодавства. *Публічна служба і адміністративне судочинство: матеріали I Міжнарод. наук.-практ. конф. (м. Київ, 5–6 лип. 2018 р.)*. Київ: Дакор, 2018. С. 231–234.

Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України: монографія / А. В. Кірмач, В. П. Тимошук, М. В. Фігель та ін.; за заг. ред. В. П. Тимошука, А. М. Школика. Київ: Конус-Ю, 2007. С. 79–83, 698–735.

Шимон О. М. Обмеження для державних службовців після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування. *Приватне та публічне право*. 2018. № 3. С. 59–62.

Тема 4. Правове регулювання політичної неупередженості державних службовців

Орієнтовний план

1. Сутність, призначення та правові засади політичної неупередженості державних службовців.
2. Види вимог політичної неупередженості державних службовців, їх зміст та характеристика.
3. Відповідальність державних службовців за порушення вимог політичної неупередженості.
4. Зарубіжний досвід у сфері правового регулювання вимог політичної неупередженості державних службовців.

Висвітлення першого питання слід почати із зауваження про те, що в законодавстві України про державну службу «політична неупередженість» вживається в трьох основних контекстах – як ознака державної служби, як принцип державної служби, як складова правового статусу державних службовців. Необхідно розкрити сутність та призначення політичної неупередженості як обов'язкового компонента статусу державних службовців, її значення на шляху розбудови професійної та стабільності державної служби, її адаптації до стандартів ЄС. Водночас важливо розмежувати такі категорії, як «політична неупередженість», «політична нейтральність» та «позапартійність» державних службовців. Окремо слід зупинитись на розкритті правових засадах політичної неупередженості.

Тема другого питання передбачає визначення видів вимог політичної неупередженості державних службовців та характеристику їх змісту. Зокрема, слід проаналізувати вимоги щодо: лояльності; демонстрації політичного ставлення; членства в політичних партіях; залучення інших публічних службовців та працівників до політичної діяльності та агітації; організації та участі в проведенні страйків. Доцільно підкреслити, що законодавство України диференційовано регулює вимоги політичної неупередженості державних службовців – залежно від категорії посади, яку вони займають.

Щоб розкрити зміст третього питання, слід охарактеризувати юридичну відповідальність державних службовців за недотримання вимог політичної неупередженості державних службовців, її види та особливості. Окремо необхідно зупинитись на дисциплінарній та адміністративній відповідальності державних службовців за порушення вимог політичної неупередженості. Доцільно пояснити склад дисциплінарного проступку «Недотримання вимог політичної неупередженості державних службовців» (п. 8 ч. 2 ст. 65 Закону «Про державну службу»), а також склади окремих адміністративних правопорушень, які пов'язані із порушенням вимог політичної неупередженості та можуть бути підставою для притягнення державних службовців до відповідальності.

У останньому пункті плану аналізується зарубіжний досвід у сфері правового регулювання вимог політичної неупередженості державних службовців. Окрему увагу рекомендується приділити досвіду європейських держав у сфері відмежування політичної діяльності від державної служби, правового врегулювання вимог політичної неупередженості державних службовців.

Список нормативно-правових актів та літератури

Кодекс України про адміністративні правопорушення: від 07.12.1984 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1984. № 51. Ст. 1122 (з наступ. змін. та допов.).

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 3. Ст. 149. (з наступ. змін. та допов.).

Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. *Офіційний вісник України*. 2014. № 87. Ст. 2474 (з наступ. змін. та допов.).

Про політичні партії в Україні: Закон України від 05.04.2001 р. *Офіційний вісник України*. 2001. № 17. Ст. 728 (з наступ. змін. та допов.).

Битяк Ю. П., Матюхіна Н. П., Федчишин С. А. Публічна служба: посіб. / за заг. ред. Н. П. Матюхіної. Харків: Право,

2018. С. 33–36.

Корнута Л. М. Принцип політичної неупередженості в системі принципів державної служби. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 5. С. 72–75.

Панова Н. С. Політична неупередженість державного службовця як гарантія ефективності та стабільності державної служби. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2017. Вип. 47. Т. 2. С. 144–147.

Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України: монографія / А. В. Кірмач, В. П. Тимошук, М. В. Фігель та ін.; за заг. ред. В. П. Тимошука, А. М. Школика. Київ: Конус-Ю, 2007. С. 79–83, 698–735.

Федчишин С. А. Питання участі державних службовців у політичній діяльності в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія: Юрид. науки. 2015. Вип. 2. Т. 2. С. 206–209.

Федчишин С. А. Законодавче регулювання вимог політичної неупередженості державних службовців (досвід країн-членів Європейського Союзу). *Публічне адміністрування в умовах змін та перетворень: проблеми організації та правового забезпечення*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 12–13 квіт. 2018 р.). Харків: Мадрид, 2018. С. 54–56.

Янюк Н. Принцип політичного нейтралітету в діяльності посадових осіб. *Право України*. 2000. № 12. С. 62–65.

Тема 5. Юридична відповідальність державних службовців

Орієнтовний план

1. Юридична відповідальність державних службовців: загальна характеристика.
2. Дисциплінарна відповідальність державних службовців: сутність та особливості.
3. Матеріальна відповідальність державних службовців.

4. Особливості адміністративної відповідальності державних службовців.

5. Зарубіжний досвід у сфері юридичної відповідальності державних службовців.

Розкриваючи перше питання, слід визначити поняття, ознаки та види юридичної відповідальності, що застосовуються до державних службовців. Значне місце в курсовій роботі треба відвести дослідженню правових засад кожного з видів такої юридичної відповідальності. Окрему увагу потрібно приділити дисциплінарній, матеріальній та адміністративній відповідальності.

Висвітлюючи друге питання плану, необхідно розкрити зміст, підстави, ознаки та порядок притягнення до дисциплінарної відповідальності.

Питання про матеріальну відповідальність державних службовців вимагає розкриття змісту поняття «матеріальна відповідальність». Важливо зазначити підстави цього виду відповідальності та порядок відшкодування державними службовцями завданої шкоди.

При висвітленні четвертого питання слід показати розуміння особливостей адміністративної відповідальності, охарактеризувати її ознаки. Потрібно враховувати, що державний службовець є суб'єктом не лише адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією, а й спеціальним суб'єктом інших порушень, а саме тих, що пов'язані з виконанням службового обов'язку.

В останньому пункті плану варто приділити увагу зарубіжному досвіду юридичної відповідальності державних службовців. Доцільно зупинитись на питаннях розмежування видів відповідальності, які застосовуються до державних службовців в іноземних державах. Окреслити можливі шляхи вдосконалення українського законодавства з досліджуваних питань.

Список нормативно-правових актів та літератури

Кодекс України про адміністративні правопорушення: від 07.12.1984 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1984. № 51. Ст. 1122 (з наступ. змін. та допов.).

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 3. Ст. 149. (з наступ. змін. та допов.).

Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. *Офіційний вісник України*. 2014. № 87. Ст. 2474 (з наступ. змін. та допов.).

Губанов О. О. Відповідальність державних службовців як основна характеристика, яка притаманна державній службі в європейському адміністративному просторі як сфера модернізації української державної служби. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія: Юрид. науки. 2016. Вип. 6. Т. 2. С. 64–67. URL: http://www.lj.kherson.ua/2016/pravo06/part_2/18.pdf

Дисциплінарно-деліктне право України: навч. посіб. / Т. С. Аніщенко, Ю. А. Берlach, Д. С. Бондаренко та ін.; за заг. ред.; Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Київ: Ін Юре, 2016. С. 12–87.

Духно Н. А., Ивакин В. И. Понятие и виды юридической ответственности. *Государство и право*. 2000. № 6. С. 12–17.

Загальна теорія права: підручник / за заг. ред. М. І. Козюбри. Київ: Ваіте, 2016. С. 298–315.

Науково-практичний коментар до Закону України «Про державну службу» / редкол.: К. О. Ващенко, І. Б. Коліушко, В. П. Тимошук, В. А. Деречь (відп. ред.). Київ: ФОП Москаленко О.М., 2017. С. 629–637.

Науково-практичний коментар до Закону України «Про державну службу» / редкол.: О. М. Ярошенко, В. Л. Костюк, Н. О. Мельничук та ін. / за ред. А. О. Селіванова та М. І. Іншина. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2018. С. 437–441.

Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України: монографія / А. В. Кірмач, В. П. Тимошук, М. В. Фігель та ін.; за заг. ред. В. П. Тимошука, А. М. Школика. Київ: Конус-Ю, 2007. С. 117–130

Скоріков В. Види відповідальності державних службовців. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2017. Вип. 1 С. 145-151. URL: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2017/2017_01\(32\)/23.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2017/2017_01(32)/23.pdf)

Юридична відповідальність публічних службовців / за ред. О. Л. Ващук. Львів: Наше право, 2012. 176 с.

Т е м а 6. Дисциплінарна відповідальність державних службовців

Орієнтовний план

1. Дисциплінарна відповідальність державних службовців: сутність, правові засади та становлення в Україні.
2. Дисциплінарний проступок як підстава дисциплінарної відповідальності державних службовців.
3. Дисциплінарні стягнення, що застосовуються до державних службовців.
4. Порядок притягнення державних службовців до дисциплінарної відповідальності.
5. Зарубіжний досвід у сфері правового регулювання дисциплінарної відповідальності державних службовців.

Висвітлюючи перше питання плану, важливо насамперед визначити поняття, показати розуміння його сутності та охарактеризувати особливості дисциплінарної відповідальності державних службовців як одного з видів юридичної відповідальності. Для повноти уявлення про цей вид відповідальності необхідно окреслити найбільш важливі етапи його становлення як інституту. Особливу увагу слід приділити значенню дисциплінарної відповідальності як способу забезпечення службової дисципліни, що сприятиме відновленню довіри до влади. Потрібно охарактеризувати правові засади дисциплінарної відповідальності державних службовців та надати перелік нормативно-правових актів, які регулюють відносини щодо дисциплінарної відпові-

дальності державних службовців.

Друге питання вимагає аналізу поняття «дисциплінарний проступок», окреслення його ознак та характеристики видів.

Висвітлюючи третє питання, потрібно надати перелік і пояснити зміст кожного з дисциплінарних стягнень. Окрему увагу слід приділити особливостям та гарантіям прав державних службовців під час застосування дисциплінарного стягнення та спробувати надати власне визначення поняття «дисциплінарне стягнення».

Окресливши стадії дисциплінарного провадження, приділивши увагу способам захисту прав, свобод та інтересів державних службовців, можна дати відповідь на четверте питання плану.

В останньому пункті плану необхідно проаналізувати зарубіжний досвід застосування дисциплінарної відповідальності до державних службовців. Особливу увагу рекомендується приділити особливостям правового регулювання дисциплінарної відповідальності державних службовців у державах-членах ЄС, адже адаптація до європейських стандартів є одним із основних напрямків реформування державної служби в Україні.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 3. Ст. 149. (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Порядку обліку та роботи з дисциплінарними справами: наказ Національного агентства України з питань державної служби від 03.03.2016 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0456-16#n12>

Постанова Великої Палати Верховного Суду від 06.02.2018 р. № 72074133 URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/72074133>

Постанова Верховного Суду України від 12.08.2019 № 783576629. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/83576629>

Битяк Ю. П. Пріоритетні напрями забезпечення ефективного функціонування публічної служби в Україні. *Теорія і*

практика правознавства. 2015. Вип. 1 (7). URL: <http://tlaw.nlu.edu.ua/article/view/63434/58849>

Битяк Ю. П., Матюхіна Н. П., Федчишин С. А. Публічна служба: посіб. / за заг. ред. Н. П. Матюхіної. Харків: Право, 2018. С. 83–113.

Горзов А., Довгий О. Дисциплінарна відповідальність державних службовців. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2017. № 1. С. 48–54 URL: <http://www.chasopysnapu.gp.gov.ua/ua/pdf/1-2017/gorzov.pdf>

Дисциплінарна відповідальність державних службовців: практичний посібник для керівників служб управління персоналом / за заг. ред. К. О. Ващенко. Київ: Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу, 2017. 68 с.

Дисциплінарно-деліктне право України: навч. посіб. / Т. С. Аніщенко, Ю. А. Берlach, Д. С. Бондаренко та ін.; за заг. ред. Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Київ: Ін Юре, 2016. С. 12–87.

Кірмач А. В. Проходження державної служби європейський досвід правового регулювання: монографія /відп. ред. В. Б. Авер'янов. Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2011. С. 56–67.

Науково-практичний коментар до Закону України «Про державну службу» / редкол.: К. О. Ващенко, І. Б. Коліушко, В. П. Тимошук, В. А. Дерезь (відп. ред.). Київ: ФОП Москаленко О.М., 2017. С. 484–532.

Науково-практичний коментар до Закону України «Про державну службу» / редкол.: О. М. Ярошенко, В. Л. Костюк, Н. О. Мельничук та ін. / за ред. А. О. Селіванова та М. І. Іншина. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2018. С 367–436.

Новак О. Д. Правові засади дисциплінарної відповідальності державних службовців в Україні: монографія / за заг. ред. В. В. Зуй. Харків: Право, 2015. С. 98–114.

Правове регулювання дисциплінарної відповідальності державних службовців (досвід Сполученого королівства Великої Британії, Республіки Австрія, Королівства Норвегії та Фінляндії) URL: <https://radaprogram.org/sites/default/files/infocenter/publications/66.pdf>

Правове регулювання дисциплінарної відповідальності державних службовців (досвід країн Європейського Союзу)

URL: <http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/29411.pdf>

Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України: монографія / А. В. Кірмач, В. П. Тимошук, М. В. Фігель та ін.; за заг. ред. В. П. Тимошука, А. М. Школика. Київ: Конус-Ю, 2007. С. 121–130.

Т е м а 7. Адміністративна відповідальність державних службовців за вчинення правопорушень, пов'язаних з корупцією

Орієнтовний план

1. Загальна характеристика та види юридичної відповідальності державних службовців за вчинення корупційних або пов'язаних із корупцією правопорушень.

2. Види адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією, та відповідальність за них.

3. Особливості провадження у справах про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією.

4. Особливості усунення наслідків корупційних або пов'язаних із корупцією правопорушень публічних службовців.

5. Зарубіжний досвід у сфері адміністративної відповідальності державних службовців за вчинення правопорушень, пов'язаних з корупцією.

Працюючи над першим питанням, слід надати загальну характеристику та вказати види юридичної відповідальності державних службовців за вчинення корупційних та пов'язаних із корупцією правопорушень. Необхідно навести ознаки розмежування відповідальності державних службовців за вчинення корупційних та пов'язаних із корупцією правопорушень. Особливо можна коротко зупинитися на дисциплінарній відповідальності державних службовців за вчинення корупційних або пов'язаних із корупційними правопорушень, а також охарактеризувати порядок притягнення державних службовців до дисциплінарної відповідальності за вчинення таких правопорушень.

При розкритті другого питання необхідно визначити види адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією,

та охарактеризувати їх склади. Крім того, – визначити та охарактеризувати адміністративні стягнення, які відповідно до законодавства України накладаються за вчинення адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією.

Наступне питання плану потребує аналізу особливостей провадження у справах про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією (у тому числі, строки накладення адміністративних стягнень за правопорушення, пов'язані з корупцією; посадові особи, уповноважені складати протоколи про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією; суб'єкти, уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією; строки, учасники та інші особливості розгляду цих справ; порядок оскарження та ін.).

Висвітлюючи четверте питання, необхідно пояснити особливості усунення наслідків корупційних або пов'язаних із корупцією правопорушень державних службовців. При цьому охарактеризувати: порядок відшкодування збитків, шкоди, завданих державі внаслідок вчинення корупційного правопорушення; порядок скасування незаконних актів та правочинів; особливості відновлення прав і законних інтересів та відшкодування збитків, шкоди, завданих фізичним та юридичним особам внаслідок вчинення корупційного правопорушення; вилучення незаконно одержаного майна.

У останньому пункті плану необхідно проаналізувати зарубіжний досвід з питань адміністративної відповідальності державних службовців за вчинення правопорушень, пов'язаних з корупцією. Особливу увагу рекомендується приділити відповідному досвіду держав – членів ЄС.

Список нормативно-правових актів та літератури

Конвенція ООН проти корупції від 31.10.2003 р., ратифікована Законом України від 18.10.2006 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_c16

Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією від 27.01.1999 р., Законом України від 18.10.2006 р. URL:

http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_c16

Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією від 04.11.1999 р., ратифікована Законом України від 16.03.2005 р. // URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_102

Кодекс України про адміністративні правопорушення: від 07.12.1984 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1984. № 51. Ст. 1122 (з наступ. змін. та допов.).

Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. *Офіційний вісник України*. 2001. № 21. Ст. 920 (з наступ. змін. та допов.).

Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. // *Офіційний вісник України*. 2014. № 87. Ст. 2474 (з наступ. змін. та допов.).

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. // *Офіційний вісник України*. 2016. № 3. Ст. 149 (з наступ. змін. та допов.).

Державна антикорупційна політика і запобігання та протидія корупції на публічній службі в органах державної влади і в органах місцевого самоврядування: монографія / ред.: Ю. В. Ковбасюк, В. Л. Федоренко. Київ: Ліра-К, 2016. С. 209–243.

Дьомін Ю. Відсторонення та звільнення з посад осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з ними правопорушення. *Вісник прокуратури*. 2016. № 2. С. 84–91.

Запобігання корупції у запитаннях і відповідях: посібник для суддів. Київ: Ваіте, 2017. 146 с.

Овчаренко О. М. Деякі питання протидії корупції в державному секторі (за матеріалами аналізу судової практики 2008-2011 років). *Питання боротьби зі злочинністю*: зб. наук. пр. Харків: Право, 2012. Вип. 23. С. 121–134.

Настюк В. Я., Крайник Г. С. Проблеми адміністративної та кримінальної відповідальності за корупційні правопорушення в Україні. *Право України*. 2015. № 12. С. 48–57.

Науково-практичний коментар до Закону України «Про запобігання корупції» / О. А. Банчук, О. О. Дудоров, М. І. Хавронюк (наук. ред.) та ін. Київ: Ваіте, 2018. С. 425–458.

Панфілов О. Є. Особливості провадження в справах про адміністративні корупційні правопорушення. *Південно-укра-*

їнський правничий часопис. 2012. № 4. С. 150–154.

Тютюгін В. І., Косінова К. С. Поняття та ознаки корупційних злочинів. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2015, № 1(4). С. 388–396.

Шабас І. Поняття та ознаки адміністративних корупційних правопорушень за законодавством України. *Юридичний вісник*. № 6. 2014. С. 306–311.

Шестопалова Л. Відмежування корупційних правопорушень від правопорушень, пов'язаних з корупцією. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 5. С. 193–197.

Т е м а 8. Вступ на державну службу

Орієнтовний план

1. Право на державну службу.
2. Конкурс на зайняття посад державної служби.
3. Спеціальна перевірка осіб, які вступають на державну службу.
4. Призначення на посаду державної служби.
5. Складення Присяги державного службовця.

У першому пункті плану характеризуються умови реалізації громадянином права на державну службу, наводиться перелік осіб, які не можуть вступати на державну службу. Крім того, визначаються загальні та спеціальні вимоги, що висуваються до кандидатів на посади державної служби категорій «А», «Б» та «В».

Друге питання слід розпочати із розгляду процедур вступу на державну службу, їх видів та послідовності. Надалі передбачається аналіз конкурсу на зайняття посад державної служби як основної процедури вступу на державну службу. Зокрема, характеризуються мета проведення конкурсу, правовий статус конкурсних комісій, а також етапи конкурсної процедури. Розкривається зміст та умови реалізації суб'єктом призначення відкладеного права на визначення переможця конкурсу.

У наступному питанні слід пояснити умови та порядок проведення спеціальної перевірки щодо кандидатів на зайняття посад державної служби.

Розкриваючи четверте питання, необхідно проаналізувати: порядок призначення переможця конкурсу на посаду державної служби; обмеження щодо призначення на посаду; випадки строкового призначення, а також особливості випробування. Окрему увагу доцільно приділити контракту про проходження державної служби з особами, які призначаються на посаду державної служби.

Останнє питання плану передбачає аналіз змісту та порядку складення Присяги державного службовця. Важливо підкреслити комплексний характер Присяги державного службовця, яка носить не лише моральний, а й правовий характер. Поряд із цим необхідно охарактеризувати юридичні наслідки складення Присяги державного службовця, а також відмови від її складення.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 3. Ст. 149. (з наступ. змін. та допов.).

Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. *Офіційний вісник України*. 2014. № 87. Ст. 2474 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби: постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2016 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 28. Ст. 1116. (з наступ. змін. та допов.).

Про організацію проведення атестації осіб, які претендують на вступ на державну службу, щодо вільного володіння державною мовою: постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2017 р. *Офіційний вісник України*. 2017. № 38. Ст. 1208.

Про затвердження Порядку проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які

передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком, і внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України: постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2015 р. *Офіційний вісник України*. 2015. № 28. Ст. 812 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Порядку визначення спеціальних вимог до осіб, які претендують на зайняття посад державної служби категорій «Б» і «В»: наказ Національного агентства України з питань державної служби від 06.04.2016 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 38. Ст. 1475.

Про затвердження Порядку обрання представників громадських об'єднань до складу конкурсних комісій з відбору осіб на зайняття посад державної служби: наказ Національного агентства України з питань державної служби від 12.04.2016 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 45. Ст. 1658.

Битяк Ю. П., Матюхіна Н. П., Федчишин С. А. Публічна служба: посіб. / за заг. ред. Н. П. Матюхіної. Харків: Право, 2018. С. 114–144.

Ладиченко В. В. Конкурсний відбір у системі державної служби як один із напрямків реформування державного управління. *Актуальні питання реалізації нового Закону України «Про державну службу»*: матеріали Всеукр. форуму вчених-адміністративістів (м. Запоріжжя, 21 квіт. 2016 р.). Запоріжжя: ЗНУ, 2016. С. 194–196.

Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України: монографія / А. В. Кірмач, В. П. Тимошук, М. В. Фігель та ін.; за заг. ред. В. П. Тимошука, А. М. Школика. Київ: Конус-Ю, 2007. С. 54–69

Цуркан М. Присяга публічного службовця як автономний правовий інститут в системі українського права. *Вісник Вищого адміністративного суду України*. 2010. № 4. С. 8–14.

Шиманке Д., Фольмут Й. Європейський досвід правового регулювання вступу на державну службу, службової кар'єри та оплати праці державних службовців: науково-практичний коментар до Закону України «Про державну службу» / редкол.: К. О. Ващенко, І. Б. Коліушко, В. П. Тимошук,

Т е м а 9. Організаційно-правові засади проведення конкурсу на зайняття посад державної служби

Орієнтовний план

1. Мета, принципи та нормативно-правові засади проведення конкурсу на зайняття посад державної служби.
2. Правовий статус конкурсних комісій.
3. Етапи конкурсу на зайняття посад державної служби.
4. Види конкурсів на зайняття посад державної служби.
5. Зарубіжний досвід у сфері правового регулювання проведення конкурсу на зайняття посад державної служби.

У першому питанні плану наводиться коротка характеристика понять «система заслуг» та «система здобутків» як основних підходів до комплектування кадрами державного апарату. Підкреслюється значення конкурсного відбору для розбудови професійної та політично-неупередженої державної служби, реалізації концепції «система заслуг» у вітчизняній державній службі. Розкриваються мета та принципи конкурсу на зайняття посад державної служби, визначається перелік посад, на зайняття яких такий конкурс проводиться. Слід відзначити випадки позаконкурсного зайняття посад державної служби. Окреслюються нормативно-правові засади конкурсу на зайняття посад державної служби.

Друге питання передбачає визначення видів конкурсних комісій, які різняться залежно від категорії посади державної служби, на яку проводиться конкурс: а) Комісії з питань вищого корпусу державної служби (для посад категорії «А»); б) конкурсних комісій, утворених суб'єктом призначення в державному органі (для посад категорій «Б» та «В»). Слід охарактеризувати порядок формування, кількісний та якісний склад конкурсних комісій, а також інші особливості їх організації та функціонування.

Розкриваючи третє питання плану, необхідно проаналізувати етапи проведення конкурсу на зайняття посад державної служби. Для послідовності викладу матеріалу всі етапи конкурсу пропонується поділити на підготовчі, центральні та підсумкові. Доцільно приділити увагу розмежуванню повноважень конкурсних комісій та суб'єкта призначення (керівника державної служби) у відборі кандидатів на посаду та визначення переможця конкурсу. При цьому слід розкрити зміст та умови реалізації суб'єктом призначення відкладеного права на визначення переможців конкурсу. Окремо доцільно відзначити особливості проведення конкурсу на зайняття посад фахівців з питань реформ.

У питанні, що присвячується видам конкурсів на зайняття посад державної служби, необхідно охарактеризувати особливості відкритих та закритих, первинних та повторних конкурсів.

У останньому питанні аналізується зарубіжний досвід у сфері правового регулювання відбору кандидатів та проведення конкурсу на зайняття посад державної служби. Окрему увагу рекомендовано приділити європейському досвіду правового регулювання проведення конкурсу при вступі на державну службу.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 3. Ст. 149. (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби: постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2016 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 28. Ст. 1116. (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Положення про Комісію з питань вищого корпусу державної служби: постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2016 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 28. Ст. 1115 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Порядку обрання представників громадських об'єднань до складу конкурсних комісій з відбору

осіб на зайняття посад державної служби: наказ Національного агентства України з питань державної служби від 12.04.2016 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 45. Ст. 1658.

Битяк Ю. П., Матюхіна Н. П., Федчишин С. А. Публічна служба: посіб. / за заг. ред. Н. П. Матюхіної. Харків: Право, 2018. С. 114–144.

Демин А. А. Комплектование аппарата государства государственными служащими. *Государственная служба в странах основных правовых систем*. Москва.: Книгодел, 2010 Т. 1. С. 43–53.

Кірмач А. В. Конкурсна процедура прийняття на державну службу: європейський досвід правового регулювання. *Часопис Київського університету права*. 2010. № 1. С. 123–131.

Ладиченко В. В. Конкурсний відбір у системі державної служби як один із напрямків реформування державного управління. *Актуальні питання реалізації нового Закону України «Про державну службу»*: матеріали Всеукр. форуму вчених-адміністративістів (м. Запоріжжя, 21 квіт. 2016 р.). Запоріжжя: ЗНУ, 2016. С. 194–196.

Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України: монографія / А. В. Кірмач, В. П. Тимошук, М. В. Фігель та ін.; за заг. ред. В. П. Тимощука, А. М. Школика. Київ: Конус-Ю, 2007. С. 54–69.

Шиманке Д., Фолльмут Й. Європейський досвід правового регулювання вступу на державну службу, службової кар'єри та оплати праці державних службовців. *Науково-практичний коментар до Закону України «Про державну службу»* / редкол.: К. О. Ващенко, І. Б. Коліушко, В. П. Тимошук, В. А. Дерезь (відп. ред.). Київ: ФОП Москаленко О. М., 2017. С. 735–795.

Тема 10. Організаційно-правове забезпечення службової кар'єри державних службовців

Орієнтовний план

1. Службова кар'єра: сутність та види процедур.
2. Просування державного службовця по службі.
3. Ранги державних службовців, порядок їх присвоєння.
4. Оцінювання результатів службової діяльності.
5. Підвищення рівня професійної компетентності.

У першому питанні розкривається сутність та значення службової кар'єри як основної складової проходження державної служби, що передбачає реалізацію правового статусу державного службовця; визначається співвідношення понять «службова кар'єра» та «проходження державної служби». Окрему увагу в межах першого питання слід приділити визначенню видів процедур, які можуть реалізовуватись під час службової кар'єри.

Друге питання плану присвячується аналізу просування державного службовця по службі. Зокрема, слід підкреслити виключно конкурсний характер, його розкрити зміст просування, що пов'язується із зайняттям вищої посади державної служби, а також визначити поняття «вища посада державної служби». Крім того, необхідно охарактеризувати передбачені законодавством випадки, в яких просування державного службовця по службі не здійснюється.

У третьому питанні визначається сутність та значення рангів державних службовців, їх перелік та відповідність посадам державної служби. Необхідно охарактеризувати співвідношення між рангами державних службовців та рангами посадових осіб місцевого самоврядування, дипломатичними рангами і військовими званнями; розкрити підстави та умови присвоєння чергового рангу державного службовця; особливості дострокового присвоєння рангів; підстави позбавлення рангу державного службовця. Окрему увагу доцільно приділити порядку присвоєння чергового рангу державного службовця.

Розкриваючи четверте питання, необхідно охарактеризу-

вати мету та періодичність проведення оцінювання результатів службової діяльності державних службовців, предмет такого оцінювання та юридичні наслідки його результатів. Про юридичні наслідки результатів рекомендовано сказати у розрізі оцінок, які виставляються державному службовцю (відмінна, позитивна, негативна). Слід підкреслити, що у законодавстві передбачено диференційований підхід до визначення суб'єктів, які проводять оцінювання результатів службової діяльності, залежно від категорії посади державного службовця, який підлягає оцінюванню. Окрему увагу доцільно приділити аналізу порядку проведення оцінювання результатів службової діяльності.

У останньому питанні плану розкриваються особливості організації та правового забезпечення підвищення рівня професійної компетентності державних службовців. Важливо зробити акцент на формах підвищення професійної компетентності державних службовців, системі їх професійного навчання.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 3. Ст. 149. (з наступ. змін. та допов.).

Питання присвоєння рангів державних службовців та співвідношення між рангами державних службовців і рангами посадових осіб місцевого самоврядування, військовими званнями, дипломатичними рангами та іншими спеціальними званнями: постанова Кабінету Міністрів України від 20.04.2016 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 34. Ст. 1329.

Про затвердження Типового порядку проведення оцінювання результатів службової діяльності державних службовців: постанова Кабінету Міністрів України від 23.08.2017 р. *Офіційний вісник України*. 2017. № 70. Ст. 2124 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Положення про систему професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових

осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад: постановою Кабінету Міністрів України від 06.02.2019 р. *Офіційний вісник України*. 2019. № 19. Ст. 648 (з наступ. змін. та допов.).

Битяк Ю. П., Матюхіна Н. П., Федчишин С. А. Публічна служба: посібник / за заг. ред. Н. П. Матюхіної. Харків: Право, 2018. С. 145–156.

Біла-Тіунова Л. Р. Службова кар'єра в Україні. Одеса: Фенікс, 2011. С. 75–107.

Гришук А. Б. Державна служба в Україні: адміністративно-правовий вимір: монографія. Львів, 2018. С. 92–107.

Дрозд О. О. Проходження державної служби як предмет адміністративно-правового регулювання. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 10. С. 102–106.

Кірмач А. В. Проходження державної служби: європейський досвід правового регулювання: монографія / відп. ред. В. Б. Авер'янов. Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2011. С. 112–123.

Коломоець Т. О. Щорічне оцінювання результатів службової діяльності державних службовців в Україні: чи досконалою є обрана нормативна модель? *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 11. С. 96–104.

Корнута Л. М. Професійна компетентність державного службовця як складова забезпечення добросовісності у сфері публічно-владних відносин. *Актуальні проблеми адміністративно-правової науки (до 95-річчя з дня народження Р. С. Павловського)*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 26 верес. 2019 р.). Херсон: Гельветика, 2019. С. 152–154.

Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України: монографія / А. В. Кірмач, В. П. Тимошук, М. В. Фігель та ін.; за заг. ред. В. П. Тимошука, А. М. Школика. Київ: Конус-Ю, 2007. С. 89–99.

Шиманке Д., Фолльмут Й. Європейський досвід правового регулювання вступу на державну службу, службової кар'єри та оплати праці державних службовців: *науково-практичний коментар до Закону України «Про державну службу»* / редкол.: К. О. Ващенко, І. Б. Коліушко, В. П. Тимошук, В. А. Дерещ (відп. ред.). Київ: ФОП Москаленко О. М., 2017. С. 735–795.

Тема 11. Оцінювання результатів службової діяльності державних службовців

Орієнтовний план

1. Сутність, мета та принципи оцінювання результатів службової діяльності державних службовців.
2. Предмет, критерії та юридичні наслідки оцінювання результатів службової діяльності державних службовців.
3. Порядок оцінювання результатів службової діяльності державних службовців.
4. Зарубіжний досвід у сфері правового регулювання оцінювання результатів службової діяльності державних службовців.

Щоб розкрити зміст першого пункту плану, слід визначити сутність та мету оцінювання результатів службової діяльності державних службовців як особливої форми контролю у державній службі. При цьому підкреслюється важливе значення оцінювання результатів службової діяльності, яке, з однієї сторони, дозволяє забезпечити постійний контроль за діяльністю державних службовців, сприяє їх постійному вдосконаленню, а з іншої – пов'язується із створенням передумов для просування державних службовців по службі. Окрему увагу слід приділити принципам такого оцінювання.

Друге питання передбачає аналіз предмета оцінювання – завдань та ключових показників результативності, ефективності та якості службової діяльності. Далі необхідно описати критерії, керуючись якими, відбувається оцінювання результатів службової діяльності державних службовців. Завершити друге питання плану слід визначенням можливих результатів оцінювання службової діяльності державного службовця та характеристикою їх юридичних наслідків. Юридичні наслідки результатів рекомендовано розкривати у розрізі оцінок, які виставляються державному службовцю (відмінна, позитивна, негативна).

Третє питання присвячене аналізу порядку оцінювання результатів службової діяльності. Насамперед, необхідно визначити учасників оцінювання результатів службової діяльності, охарактеризувати їх права та обов'язки при проведенні оці-

нювання. Описуючи етапи оцінювання результатів службової діяльності, необхідно наголосити, що порядок такого оцінювання вирізняється певними особливостями залежно від категорії посади державного службовця, який підлягає оцінюванню.

Аналізом зарубіжного досвіду у питаннях правового регулювання оцінювання службової діяльності державних службовців завершуємо курсову роботу. Окрему увагу рекомендовано приділити європейському досвіду стосовно вироблення та врегулювання моделей оцінювання службової діяльності державних службовців, у тому числі вивченню питань щодо форм такого оцінювання, періодичності та порядку його проведення, юридичних наслідків.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 3. Ст. 149. (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Типового порядку проведення оцінювання результатів службової діяльності державних службовців постановою Кабінету Міністрів України від 23.08.2017 р. *Офіційний вісник України*. 2017. № 70. Ст. 2124 (з наступ. змін. та допов.).

Битяк Ю. П., Матюхіна Н. П., Федчишин С. А. Публічна служба: посіб. / за заг. ред. Н. П. Матюхіної. Харків: Право, 2018. С. 145–146, С. 153–156.

Витко Т. Ю. Оцінювання результатів діяльності державних службовців в Україні. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2017. Вип. 2 (33). С. 101–108.

Зелінський С. Е. Теоретико-методологічні засади комплексного оцінювання державних службовців: монографія. Київ: НАДУ, 2016. С. 26–36.

Кірмач А. В. Проходження державної служби: європейський досвід правового регулювання: монографія / відп. ред. В. Б. Авер'янов. Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2011. С. 124–135.

Коломоець Т. О. Щорічне оцінювання результатів служ-

бової діяльності державних службовців в Україні: чи досконалою є обрана нормативна модель? *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 11. С. 96–104.

Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України: монографія / А. В. Кірмач, В. П. Тимошук, М. В. Фігель та ін.; за заг. ред. В. П. Тимошука, А. М. Школика. Київ: Конус-Ю, 2007. С. 94–99.

Чурсін О. В. Поняття та принципи оцінювання результатів службової діяльності державних службовців за новим законодавством. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. Вип. 6. Т. 3. С. 236–239.

Тема 12. Заохочення державних службовців

Орієнтовний план

1. Сутність, ознаки та правові засади заохочення державних службовців.
2. Види заходів заохочення та їх характеристика.
3. Заохочувальна процедура щодо державних службовців.
4. Зарубіжний досвід у сфері правового регулювання заохочення державних службовців.

У першому питанні розкривається сутність та ознаки заохочення державних службовців, підкреслюється їх важливе значення для мотивації державних службовців та забезпечення їх службової дисципліни. Пояснюється співвідношення понять «стимулювання державних службовців» та «заохочення державних службовців». Окрему увагу важливо приділити характеристиці підстав застосування до державних службовців заохочень, а також їх юридичних наслідків. Обов'язково слід проаналізувати правові засади застосування заохочень до державних службовців.

Друге питання присвячується визначенню видів заохочень державних службовців та їх характеристиці. Насамперед, потрібно навести класифікацію заходів заохочень, які можуть засто-

вуватися до державних службовців (за їх природою, суб'єктами застосування тощо). Далі – проаналізувати зміст, підстави застосування та інші особливості таких заходів заохочень як оголошення подяки, відомчі та урядові заохочувальні відзнаки, дострокове присвоєння рангу державного службовця та державні нагороди України. Окремо зупинитись на аналізі державних нагород України як найвищих відзнак державних службовців.

У межах третього питання плану аналізується заохочувальна процедура стосовно державних службовців, її завдання, суб'єкти та стадії.

У останньому питанні висвітлюється зарубіжний досвід організаційно-правового забезпечення заохочення державних службовців. Окрему увагу рекомендовано приділити європейському досвіду у сфері правового регулювання заохочення державних службовців, визначенню їх змісту, видів та порядку застосування.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 3. Ст. 149. (з наступ. змін. та допов.).

Про державні нагороди: Закон України від 16.03.2000 р. *Офіційний вісник України*. 2000. № 15. Ст. 587. (з наступ. змін. та допов.).

Про Порядок представлення до нагородження та вручення державних нагород України: Указ Президента України від 19.02.2003 р. *Офіційний вісник України*. 2003. № 8. Ст. 302.

Про відомчі заохочувальні відзнаки: Указ Президента України від 30.05.2012 р. *Офіційний вісник України*. 2012. № 42. Ст. 1599. (з наступ. змін. та допов.).

Про Почесну грамоту Кабінету Міністрів України: постанова Кабінету Міністрів України від 20.08.2008 р. *Офіційний вісник України*. 2008. № 63. Ст. 2138. (з наступ. змін. та допов.).

Битяк Ю. П., Матюхіна Н. П., Федчишин С. А. Публічна служба: посібник / за заг. ред. Н. П. Матюхіної. Харків: Право, 2018. С. 161–163.

Заохочення у службовому праві: навч. посіб. / Н. О. Ар- маш, Ю. А. Берlach, І. В. Болокан та ін.; за заг. ред. Т. О. Коломо- єць, В. К. Колпакова. Київ: Ін Юре, 2017. С. 40–82, 332–353.

Ищенко Ю. В. Заохочувальні адміністративні процедури: деякі проблемні питання реалізації. *Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки*. 2017. Т. 193. С. 41–45.

Ківалов С. В., Біла-Гіунова Л. Р., Козачук Д. А. Заохочу- вальні адміністративні процедури: монографія. Одеса: Фенікс, 2011. С. 51–99.

Кузьменко О. В., Стрельченко О. Г. Феномен адміністра- тивно-правового заохочення: монографія. Львів: Атлас, 2010. С. 144–177.

Ляхович У. І. Інститут заохочення як механізм впливу на державного службовця. *Актуальні проблеми держави і права*. 2014. Вип. 74. С. 154–159.

Коломоєць Т. О. Заохочення держаних службовців: особ- ливості регламентації в Законі України «Про державну службу» та пропозиції щодо удосконалення. *Вісник Запорізького націо- нального університету*. 2016. № 3. С. 153–160.

Титаренко М. Стимули для публічних службовців у зару- біжних країнах: правове закріплення видів, застосування. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 8. С. 116–122.

Чернецький Є. Є. Характеристика заслуги як основної підстави адміністративно-правового заохочення. *Держава і право*. 2009. № 46. С. 261–267.

Т е м а 13. Припинення державної служби

Орієнтовний план

1. Припинення державної служби: сутність та правові засади.
2. Види підстав припинення державної служби.
3. Обмеження після припинення діяльності, пов'язаної із виконанням функцій держави, місцевого самоврядування.
4. Зарубіжний досвід у сфері правового регулювання припинення державної служби.

У першому питанні визначається сутність припинення державної служби як завершення службової кар'єри. Розкриваються особливості оформлення та юридичні наслідки припинення державної служби, що, крім завершення державно-службових відносин, передбачає передачу справ і майна звільненими державними службовцями, поширення на них дії обмеження після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функції держави, місцевого самоврядування тощо. Аналізуються нормативно-правові засади припинення державної служби. При викладенні матеріалу підкреслюється пріоритетне значення законодавства України про державну службу у регулюванні припинення державної служби, а також відзначається роль законодавства про працю.

Друге питання присвячується аналізу підстав припинення державної служби та їх характеристик. Розкриваються умови та особливості припинення державної служби: (а) у разі втрати права на державну службу або його обмеження; (б) у разі закінчення строку призначення на посаду; (в) за ініціативою державного службовця або за угодою сторін; (г) за ініціативою суб'єкта призначення (загальні та додаткові підстави); (д) у разі настання обставин, що склались незалежно від волі сторін; (е) у разі незгоди на проходження державної служби у зв'язку зі зміною її істотних умов; (є) у разі досягнення державним службовцем 65 років; (є) у разі застосування заборони, передбаченої Законом «Про очищення влади». Окрему увагу слід приділити підставам припинення дії контракту про проходження державної служби.

У третьому питанні розкривається зміст та особливості реалізації обмеження державних службовців, пов'язаного із виконанням функцій держави, місцевого самоврядування (ст. 26 Закону «Про запобігання корупції»). Визначаються юридичні наслідки порушення державним службовцем такого обмеження.

У останньому пункті плану висвітлюється зарубіжний досвід у питанні правового регулювання припинення державної служби. Окрему увагу рекомендовано приділити європейському досвіду, зокрема, стосовно визначення видів підстав припинення державної служби та їх змісту, регламентації прав,

обов'язків та обмежень (заборон), які поширюються на державних службовців при звільненні або після звільнення зі служби.

Список нормативно-правових актів та літератури

Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>. (з наступ. змін. та допов.).

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. *Офіційний вісник України*. № 3. Ст. 149. (з наступ. змін. та допов.).

Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. *Офіційний вісник України*. 2014. № 87. Ст. 2474 (з наступ. змін. та допов.).

Про очищення влади: Закон України від 16.09.2014 р. *Офіційний вісник України*. 2014. № 82. Ст. 2317 (з наступ. змін. та допов.).

Про порядок надання медичного висновку у зв'язку з неможливістю виконання державним службовцем службових обов'язків за станом здоров'я: наказ Національного агентства України з питань державної служби та Міністерства охорони здоров'я України від 13.04.2016 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 41. Ст. 1562 (з наступ. змін. та допов.).

Андрєєв В. Відповідальність за порушення Присяги державного службовця. *Ефективність державного управління*. 2018. Вип. 1 (54). Ч. 1. С. 192–199

Дерець В. А. Припинення державної служби. *Науково-практичний коментар до Закону України «Про державну службу»* / редкол.: К. О. Ващенко, І. Б. Коліушко, В. П. Тимошук, В. А. Дерезь (відп. ред.). Київ: ФОП Москаленко О.М., 2017. С. 638–670.

Кисельова О. І. Звільнення з державної служби як міра протидії корупції. *Держава та регіони*. Серія «Право». 2018. № 1 (59). С. 89–94.

Кірмач А. В. Підстави та порядок припинення державної служби: європейський досвід правового регулювання. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. Серія юридична. 2010. № 2. С. 202–211.

Луценко Д. В. Очищення влади (люстрація): погляд крізь практику Вищого адміністративного суду України. *Актуальні питання реалізації нового Закону України «Про державну службу»*: матеріали Всеукр. форуму вчених-адміністративістів (м. Запоріжжя, 21 квіт. 2016 р.). Запоріжжя: ЗНУ, 2016. С. 86–89.

Припинення державної служби як інститут адміністративного права / Л. Р. Біла-Тіунова, Н. С. Панова, О. В. Тодошак, Ю. Г. Фаєр. Одеса: Фенікс, 2015. С. 97–173.

Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України: монографія / А. В. Кірмач, В. П. Тимошук, М. В. Фігель та ін.; за заг. ред. В. П. Тимошука, А. М. Школика. Київ: Конус-Ю, 2007. С. 131–138.

Шимон О. М. Обмеження для державних службовців після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування. *Приватне та публічне право*. 2018. № 3. С. 59–62.

Тема 14. Партисипативний механізм: сутність, моделі та реалізація в публічному адмініструванні та на державній службі

Орієнтовний план

1. Партисипативний механізм у публічному адмініструванні: поняття, сутність, спрямованість на забезпечення взаємодії органів публічної влади з громадськістю.

2. Основні моделі партисипативного механізму: правові засади, напрямки та форми реалізації.

3. Участь громадян в управлінні державними і суспільними справами, особливості організації та правового забезпечення.

4. Використання ІТ-технологій для забезпечення взаємодії органів публічної влади з громадськістю.

Розкриваючи перше питання, необхідно передусім висвітлити суть та зміст партисипативного механізму, відзначити

його особливості та значення для забезпечення відкритості й прозорості публічного адміністрування, його ефективності, підзвітності, заручення громадян до управління державними справами, вирішення політичних питань.

При викладенні другого питання слід розкрити основні моделі партисипативного механізму, правову основу, напрямки та форми їх реалізації.

Третє питання потребує висвітлення правових засад та організації залучення громадян до управління державними справами, яке може мати характер як безпосередньої участі (шляхом, наприклад, реалізації права на державну службу або службу в органах місцевого самоврядування, участі у виборчому процесі тощо), так і опосередкованої участі (участь у політичних партіях, реалізація права на звернення, громадський контроль та інше).

При висвітленні четвертого питання основна увага має бути зосереджена на запровадженні у практику діяльності публічних органів новітніх технологій (передусім, ІТ-технологій) з метою забезпечення їх ефективної взаємодії з громадськістю, врахування та задоволення інтересів та потреб громадян, їх впливу на прийняття та реалізацію публічно-управлінських рішень.

У заключній частині роботи бажано викласти власну точку зору щодо подальшого вдосконалення організаційних та правових засад розвитку та забезпечення партнерських відносин органів публічної влади з населенням та іншими суб'єктами.

Список нормативно-правових актів та літератури

Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р.
URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>

Про звернення громадян: Закон України № 393/96-ВР
від 02.10.1996 р. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/>

Про доступ до публічної інформації: Закон України
№ 2939-VI від 13.01.2011 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>

Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України

№ 280/97-ВР від 21.05.1997 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>

Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України № 776/97-ВР від 23.12.1997 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>

Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016–2020 роки: затв. Указом Президента України від 06.02.2016 р. № 68/2016. *Офіційний вісник України*. 2016 р., № 18. Ст. 716.

Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: постанова Кабінету Міністрів України № 996 від 03.11.2010 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>

Порядок проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 р. № 996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF>

Типове Положення про громадську раду при міністерстві, іншому центральному органі виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласній, Київській та Севастопольській міській, районній, районній у м. Києві та Севастополі державній адміністрації: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 р. (в ред. постанови від 24.04.2019 р. № 353). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF>

Стратегія реформування державного управління України на період до 2021 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.06.2016 р. (в ред. від 18.12.2018 р. № 1102). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/474-2016-%D1%80>

Про схвалення Концепції розвитку електронної демократії в Україні та плану заходів щодо її реалізації: розпорядження Кабінету Міністрів України № 797-р від 08.11.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>

Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України № 649-р від 20.09.2017 р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>

Керівні принципи щодо громадської участі у процесі прийняття політичних рішень: Рекомендація Комітету міністрів Ради Європи від 27.09.2017 р. URL: <http://rm.coe.int/>

Кращі практики регулювання інструментів громадської участі на місцевому рівні: посібник у рамках Проекту Ради Європи «Сприяння участі громадян у демократичному процесі прийняття рішень в Україні». 2019. 12 с. URL: <https://rm.coe.int/>

Основи публічного адміністрування: навч. посіб. / Ю. П. Битяк, Н. П. Матюхіна, М. С. Ковтун та ін.; за заг. ред. Н. П. Матюхіної. Харків: Право, 2018. 172 с.

Правопросвітницький проект «Я МАЮ ПРАВО!» URL: <https://pravo.minjust.gov.ua/ua>

Тема 15. Державне управління цифровою трансформацією та напрямки вдосконалення державної служби

Орієнтовний план

1. Поняття цифрової трансформації, її мета, сутність, основні напрями цифрового розвитку України.
2. Система суб'єктів державного управління цифровою трансформацією: особливості правового становища.
3. Роль Міністерства цифрової трансформації України у забезпеченні формування та реалізації державної політики розвитку інформаційного суспільства в Україні.
4. Цифрова трансформація та основні напрямки вдосконалення державної служби.

Розкриваючи перше питання, необхідно передусім висвітлити суть та зміст поняття цифрової трансформації, визначити її мету, принципи, правові засади та основні напрямки реалізації. При викладенні другого питання слід надати характеристику системі суб'єктів державного управління у сфері цифрової трансформації, висвітлити особливості їх правового становища, роль та місце в цій системі.

Наступне питання присвячене дослідженню особливостей правового статусу Міністерства цифрової трансформації України, характеристик таких його складових, як мета, завдання, функції, форми та методи їх реалізації, особливості органі-

заційної структури, порядок утворення та компетенція. Бажано надати характеристику тим проектам, які вже реалізуються в Україні у визначеній сфері, а також тим, які тільки започатковані або плануються до розробки та впровадження. Так само важливо окреслити різні напрями розвитку інституту державної служби, управління персоналом, електронного документообігу, електронної взаємодії як з державними, так і недержавними суб'єктами, з громадськістю.

У заключній частині роботи бажано викласти власну точку зору щодо подальшого вдосконалення організації та правового забезпечення цифрового розвитку України, основних напрямів упровадження новітніх технологій на державній службі.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15>

Про електронні довірчі послуги: Закон України від 05.10.2017 р. № 2155-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19>

Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. № 393/96-ВР. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>

Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>

Стратегія реформування державного управління України на період до 2021 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.06.2016 р. (у ред. від 18.12.2018 р. № 1102). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/474-2016-%D1%80>

Концепція розвитку електронного урядування в Україні: схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.09.2017 р. № 649-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-%D1%80>

Деякі питання документування управлінської діяльнос-

ті: постанова Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 р. № 55. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2018-%D0%BF/ed20180117#n1254>

Положення про електронну взаємодію державних електронних інформаційних ресурсів: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 08.09.2016 р. № 606. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/606-2016-%D0%BF>

Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 21.10.2015 р. № 835. URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/835-2015-%D0%BF/paran12>

Порядок ведення Єдиного державного порталу відкритих даних: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 30.11.2016 р. № 867. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249551462>

Перелік наборів даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних. Усі розпорядники інформації (у межах компетенції): дод. до Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних; (в ред. постанови Кабінету Міністрів України від 17.04.2019 р. № 409. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP190409.html

Порядок організації електронної інформаційної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 10.05.2018 р. № 357. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/deyaki-pitannya-organizaciyi-elektronnoyi-vzayemodiyi-derzhavnih-elektronnih-informacijnih-resursiv>

Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80/stru>

Положення про Міністерство цифрової трансформації України: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 18.09.2019 р. № 856. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/856-2019-%D0%BF>

Волох О. К. Електронне урядування як форма публічного адміністрування. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2016. № 6. http://lsej.org.ua/6_2016/41.pdf

Основи публічного адміністрування: навч. посіб. / Битяк

Ю. П., Матюхіна Н. П., Ковтун М. С. та ін.; за заг. ред. Н. П. Матюхіної. Харків: Право, 2018. 172 с.

Т е м а 16. Публічне адміністрування та публічна служба в умовах розвитку інформаційного суспільства

О р і є н т о в н и й п л а н

1. Інформатизація та інформаційні ресурси як чинники становлення інформаційного суспільства.

2. Електронне урядування як форма організації публічного адміністрування: його сутність, мета, основні завдання, законодавче та інституційне забезпечення.

3. Основні напрямки та форми реалізації електронного урядування.

4. Запровадження електронного документообігу та електронної взаємодії в органах державної влади та місцевого самоврядування як складова реформи публічної служби: правові застави, сутність та значення.

5. Правове регулювання доступу до публічної інформації

Висвітлюючи перше питання, необхідно передусім визначити сутність та зміст поняття «інформаційне суспільство», його основні ознаки та етапи формування. Важливим є визначення поняття інформаційних ресурсів, надання їх класифікації, окреслення завдань та основних напрямів інформаційного забезпечення публічного адміністрування, вимог, що висуваються до інформаційної культури публічних службовців.

Наступне питання пов'язане із запровадженням в Україні електронного урядування, визначенням його мети, основних завдань, особливостей організаційного та правового забезпечення. Особливу увагу слід приділити діяльності Міністерства цифрової трансформації України, особливостям його правового статусу.

Потребує окремого розкриття зміст основних напрямів та форм реалізації електронного урядування, його значення для забезпечення ефективності діяльності органів публічної влади як з

точки зору забезпечення внутрішньої діяльності, так і їх взаємодії між собою та іншими суб'єктами (надання електронних адміністративних послуг, електронні звернення, електронні довідки, забезпечення функціонування офіційних веб-сайтів тощо).

Наступне питання передбачає характеристику правових засад упровадження електронного документообігу та електронної взаємодії в органах публічної влади, з акцентом на їх можливостях та значенні. Останнє питання може бути присвячено висвітленню правових засад забезпечення доступу до публічної інформації, характеристиці порядку доступу до інформації (основні шляхи та організаційні форми). При цьому слід торкнутися проблеми захисту інформації.

У висновках бажано викласти власну точку зору щодо подальшого вдосконалення організаційних та правових засад діяльності органів публічної адміністрації, функціонування публічної служби в умовах розвитку інформаційного суспільства.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>

Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15>

Про електронні довірчі послуги: Закон України від 05.10.2017 р. № 2155-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19>

Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. № 393/96-ВР. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>

Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>

Стратегія реформування державного управління України на період до 2021 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.06.2016 р. (в ред. від 18.12.2018 р. № 1102). URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/474-2016-%D1%80>

Концепція розвитку електронного урядування в Україні: схвалено Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.09.2017 № 649-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-%D1%80>

Деякі питання документування управлінської діяльності: постанова Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 р. № 55. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2018-%D0%BF/ed20180117#n1254>

Положення про електронну взаємодію державних електронних інформаційних ресурсів: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 08.09.2016 р. № 606. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/606-2016-%D0%BF>

Порядок ведення Єдиного державного порталу відкритих даних: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 30.11.2016 р. № 867. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249551462>

Порядок організації електронної інформаційної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 10.05.2018 р. № 357. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/deyaki-pitannya-organizaciyi-elektronnoyi-vzayemodiyi-derzhavnih-elektronnih-informacijnih-resursiv>

Положення про Міністерство цифрової трансформації України: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 18.09.2019 р. № 856. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/856-2019-%D0%BF>

Волох О. К. Електронне урядування як форма публічного адміністрування. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2016. №6. URL: http://lsej.org.ua/6_2016/41.pdf

Он-лайн Будинок юстиції. URL: <https://online.minjust.gov.ua/>

Основи публічного адміністрування: навч. посіб. / за заг. ред. Н. П. Матюхіної (Битяк Ю. П., Матюхіна Н. П., Ковтун М. С. та ін.). Харків: Право, 2018.

Соломко Ю. Електронне урядування: поняття, сутність, принципи та напрями розвитку. *Ефективність державного управління*. 2018. ВИП. 2 (55). Ч. 1 URL: http://www.lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/edu_55/fail/16.pdf

Сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку в Україні електронних адміністративних послуг: аналітична записка / Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України, 2014. 72с. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1716/>

Тема 17. Публічне адміністрування розвитком електронного урядування в Україні (організаційно-правові засади)

Орієнтовний план

1. Поняття електронного урядування, його мета, принципи, основні тенденції розвитку, значення для забезпечення ефективності публічного адміністрування та публічної служби.

2. Сучасний стан правового та інституційного забезпечення публічного адміністрування розвитком електронного урядування.

3. Міністерство цифрової трансформації України в системі публічного адміністрування розвитком електронного урядування: особливості адміністративно-правового статусу.

4. Основні напрями та форми реалізації електронного урядування.

5. Запровадження електронної системи управління документами на публічній службі та електронної взаємодії органів публічної влади: правові засади та особливості організації.

Висвітлюючи перше питання, необхідно передусім визначити сутність та зміст поняття «електронне урядування», його мету, основні завдання, особливості сучасного етапу розвитку. Важливо акцентувати увагу на значенні електронного урядування для забезпечення ефективності функціонування органів публічної адміністрації, публічної служби.

Розкриваючи друге питання, необхідно відзначити особливості сучасного етапу правового забезпечення публічного адміністрування розвитком електронного урядування, надати характеристику системі суб'єктів публічного адміністрування, висвітлити особливості їх правового становища.

При викладенні третього питання головну увагу слід зосередити на особливостях адміністративно-правового статусу Міністерства цифрової трансформації України, вказати мету, завдання та функції його діяльності, пояснити особливості організаційної структури, порядок утворення та компетенцію, місце та роль у системі публічного адміністрування.

Важливо висвітлити основні напрями та форми реалізації електронного урядування органами публічної влади, зокрема у сфері юстиції. Останнє питання присвячене визначенню правових засад та організації запровадження електронної системи управління документами на публічній службі та електронної взаємодії органів публічної влади, їх можливостей та значення.

У заключній частині роботи бажано викласти власну точку зору щодо подальшого вдосконалення організації та правового забезпечення публічного адміністрування розвитком електронного урядування.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15>

Про електронні довірчі послуги: Закон України від 05.10.2017 р. № 2155-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19>

Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. № 393/96-ВР. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>

Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>

Стратегія реформування державного управління України на період до 2021 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.06.2016 р. (в ред. від 18.12.2018 р. № 1102). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/474-2016-%D1%80>

Концепція розвитку електронного урядування в Україні:

схвалено Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.09.2017 р. № 649-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-%D1%80>

Деякі питання документування управлінської діяльності: постанова Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 р. № 55. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2018-%D0%BF/ed20180117#n1254>

Положення про електронну взаємодію державних електронних інформаційних ресурсів: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 08.09.2016 р. № 606. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/606-2016-%D0%BF>

Порядок ведення Єдиного державного порталу відкритих даних: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 30.11.2016 р. № 867. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249551462>

Порядок організації електронної інформаційної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 10.05.2018 р. № 357. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/deyaki-pitannya-organizaciyi-elektronnoyi-vzayemodiyi-derzhavnih-elektronnih-informacijnih-resursiv>

Положення про Міністерство цифрової трансформації України: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 18.09.2019 р. № 856. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/856-2019-%D0%BF>

Волох О. К. Електронне урядування як форма публічного адміністрування. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2016. № 6. URL: http://lsej.org.ua/6_2016/41.pdf

Коров'як О. Я. Проблеми впровадження електронного урядування в Україні. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. Вип. 2(23). URL: http://www.pjv.nuoua.od.ua/v2_2018/12.pdf

Он-лайн Будинок юстиції. URL: <https://online.minjust.gov.ua/>

Основи публічного адміністрування: навч. посіб. / за заг. ред. Н. П. Матюхіної (Битяк Ю. П., Матюхіна Н. П., Ковтун М. С. та ін.). Харків: Право, 2018.

Соломко Ю. Електронне урядування: поняття, сутність, принципи та напрями розвитку. *Ефективність державного*

Т е м а 18. Правила етичної поведінки публічних службовців

Орієнтовний план

1. Правила етичної поведінки публічних службовців: поняття, значення, правове регулювання.
2. Види правил етичної поведінки публічних службовців.
3. Суб'єкти забезпечення дотримання публічними службовцями правил етичної поведінки, їх повноваження.
4. Правила етичної поведінки публічних службовців: зарубіжний досвід.

Щоб розкрити перше питання плану, слід пояснити, що розуміється під поняттям «правила етичної поведінки публічних службовців», а також яке значення цих правил. Важливо розглянути питання правового регулювання правил етичної поведінки публічних службовців, навести перелік відповідних нормативно-правових актів. Зокрема, доцільно зупинитись на аналізі положень Конституції України, Законів України «Про державну службу», «Про запобігання корупції», «Про службу в органах місцевого самоврядування», а також охарактеризувати Загальні правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування.

Друге питання плану передбачає розгляд видів правил етичної поведінки публічних службовців. Необхідно наголосити на важливості пріоритету інтересів, політичної нейтральності, неупередженості, компетентності й ефективності, нерозголошення інформації, а також утримання від виконання незаконних рішень чи доручень.

Тема третього питання потребує окреслення системи суб'єктів, що забезпечують дотримання публічними службовцями правил етичної поведінки, та характеристики їх повноважень.

У останньому питанні плану необхідно проаналізувати зарубіжний досвід закріплення правила етичної поведінки публічних службовців. Особливу увагу рекомендується приділити відповідному досвіду держав – членів ЄС. Доречним буде проаналізувати Міжнародний кодекс поведінки державних посадових осіб, затверджений Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН, а також охарактеризувати Модельний кодекс поведінки публічних службовців (рекомендація Комітету Міністрів Ради Європи).

Список нормативно-правових актів та літератури

Міжнародний кодекс поведінки державних посадових осіб: Резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 23.07.1996 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_788

Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. *Офіційний вісник України*. 2014. № 87. Ст. 2474 (з наступ. змін. та допов.).

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 3. Ст. 149.

Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 07.06.2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 33. Ст. 175 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Типових правил внутрішнього службового розпорядку: постанова Кабінету Міністрів України від 03.03.2016 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 29. Ст. 1175.

Про затвердження Загальних правил поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування: наказ Національного агентства України з питань державної служби від 05.08.2016 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 74. Ст. 2493.

Про затвердження рекомендацій щодо зовнішнього вигляду (дрес-коду) працівників Секретаріату Кабінету Міністрів України: наказ Міністра Кабінету Міністрів України від 30.09.2010 р. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=243701680>

Битяк Ю. П., Матюхіна Н. П., Федчишин С. А. Публічна служба: посіб. / за заг. ред. Н. П. Матюхіної. Харків: Право, 2018. С. 83–113.

Бериславська О. М., Мінаєва В. В. Європейський досвід етизації державної служби та її актуальність для України. *Правові новели*. № 2. 2014. С. 104–108.

Василевська Т. Е. Етика державних службовців і запобігання конфлікту інтересів: навч.-метод. матеріали. Київ: НАДУ, 2013. 76 с.

Державна антикорупційна політика і запобігання та протидія корупції на публічній службі в органах державної влади і в органах місцевого самоврядування: монографія / ред.: Ю. В. Ковбасюк, В. Л. Федоренко. Київ: Ліра-К, 2016. С. 398–405.

Запобігання корупції у запитаннях і відповідях: посібник для суддів. Київ: Ваіте, 2017. 146 с.

Ковтун М. С. Щодо принципу політичної неупередженості державної служби. *Актуальні питання реалізації нового Закону України «Про державну службу»*: матеріали Всеукр. форуму вчених-адміністративістів (м. Запоріжжя, 21 квітня 2016 р.); за заг. ред. Т. О. Коломoeць. Запоріжжя: ЗНУ, 2016. С. 142–143

Науково-практичний коментар до Закону України «Про запобігання корупції» / О. А. Банчук, О. О. Дудоров, М. І. Хавронюк (наук. ред.) та ін. Київ: Ваіте, 2018. С. 267–291.

Письменний І., Серьогін С. Дотримання етичних засад управління посадовими особами органів публічної влади як засіб протидії корупції. *Актуальні проблеми державного управління*. Вип. 1 (31). Дніпропетровськ: ДРІДУ НАДУ, 2008. С. 190–197.

Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України: монографія / А. В. Кірмач, В. П. Тимошук, М. В. Фігель та ін.; за заг. ред. В. П. Тимошука, А. М. Школика. Київ: Конус-Ю, 2007. С. 43–52, 713–735.

Федчишин С. А. Питання участі державних службовців у політичній діяльності в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія «Юридичні науки». 2015. Вип. 2. Т. 2. С. 206–209.

Тема 19. Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у публічній службі

Орієнтовний план

1. Конфлікт інтересів публічних службовців: поняття, види, правові засади запобігання та врегулювання.
2. Особливості запобігання конфлікту інтересів публічних службовців.
3. Заходи врегулювання конфлікту інтересів публічних службовців, їх види.
4. Зарубіжний досвід у сфері правового регулювання запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у публічній службі.

Розкриваючи перше питання плану, слід визначити поняття «конфлікт інтересів публічних службовців». Окремо треба зупинитися на видах конфлікту інтересів, розкрити сутність потенційного та реального конфлікту інтересів публічних службовців, а також охарактеризувати приватний інтерес. Необхідно навести перелік нормативно-правових актів, які регулюють відносини у цій сфері. Зокрема, доцільно зупинитись на аналізі закону України «Про запобігання корупції» та Методичних рекомендаціях щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, що затверджені рішенням Національного агентства з питань запобігання корупції.

Розгляд другого питання передбачає пояснення порядку запобігання конфлікту інтересів публічних службовців. Окремо потрібно зупинитися на особливостях запобігання конфлікту інтересів у зв'язку з наявністю в особи підприємств або корпоративних прав, визначити способи передання публічними службовцями належних їм корпоративних прав.

Висвітлюючи третій пункт плану, необхідно охарактеризувати заходи врегулювання конфлікту інтересів публічних службовців. Важливо звернути увагу на порядок самостійного врегулювання конфлікту інтересів публічних службовців та докладно проаналізувати кожен захід зовнішнього врегулювання

конфлікту інтересів публічних службовців: усунення від виконання завдання; вчинення дій, прийняття рішення чи участі в його прийнятті; обмеження доступу до інформації; перегляд обсягу службових повноважень; здійснення повноважень під зовнішнім контролем; переведення та звільнення особи у зв'язку з наявністю конфлікту інтересів. Також бажано зупинитися на особливостях урегулювання конфлікту інтересів у діяльності окремих категорій публічних службовців.

У останньому питанні плану необхідно проаналізувати зарубіжний досвід правового регулювання запобігання конфліктам інтересів у публічній службі та їх розв'язання. Особливу увагу рекомендується приділити досвіду держав – членів ЄС.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. *Офіційний вісник України*. 2014. № 87. Ст. 2474 (з наступ. змін. та допов.).

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 3. Ст. 149 (з наступ. змін. та допов.).

Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 07.06.2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 33. Ст. 175 (з наступ. змін. та допов.).

Методичні рекомендації щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів: рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 29.09.2017 р. № 839. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0839884-17>

Методичні рекомендації щодо передачі в управління підприємств та/або корпоративних прав з метою запобігання конфлікту інтересів: рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 14.07.2016 р. № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0010884-17>

Битяк Ю. П., Матюхіна Н. П., Федчишин С. А. Публічна служба: посібник / за заг. ред. Н. П. Матюхіної. Харків: Право, 2018. С. 83–113.

Василевська Т. Конфлікт інтересів як проблема етики державного службовця. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2007. № 3. С. 58–66.

Державна антикорупційна політика і запобігання та протидія корупції на публічній службі в органах державної влади і в органах місцевого самоврядування: монографія / ред.: Ю. В. Ковбасюк, В. Л. Федоренко. Київ: Ліра-К, 2016. С. 416–438.

Запобігання корупції у запитаннях і відповідях: посібник для суддів. Київ: Ваіте, 2017. 146 с.

Науково-практичний коментар до Закону України «Про запобігання корупції» / О. А. Банчук, О. О. Дудоров, М. І. Хавронюк (наук. ред.) та ін. Київ: Ваіте, 2018. С. 229–266.

Посібник ОЕСР з питань врегулювання конфліктів інтересів на державній службі. URL: <http://www.acsc.org.ua/assets/files/biblioteka/Врегулювання%20конфліктів%20інтересів%20на%20державній%20службі.pdf>

Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України: монографія / А. В. Кірмач, В. П. Тимошук, М. В. Фігель та ін.; за заг. ред. В. П. Тимошука, А. М. Школика. Київ: Конус-Ю, 2007. С. 43–52.

Токар-Остапенко О. В. Урегулювання конфлікту інтересів на державній службі: можливості застосування європейського досвіду в Україні. Київ: НІСД, 2013. 48 с.

Янюк Н. Конфлікт інтересів як причина корупції на публічній службі: правові засоби запобігання і протидії. *Вісник Львівського університету*. Серія юридична. 2012. Вип. 55. С. 139–146.

Т е м а 20. Фінансовий контроль як захід запобігання корупції у публічній службі

Орієнтовний план

1. Поняття, види та правове врегулювання заходів фінансового контролю у публічній службі.

2. Декларування як основний захід фінансового контролю в публічній службі.

3. Моніторинг способу життя публічних службовців та додаткові заходи фінансового контролю в публічній службі.

4. Зарубіжний досвід у сфері правового регулювання заходів фінансового контролю у публічній службі.

Починаючи працювати над першим питанням плану, слід насамперед визначити поняття «фінансовий контроль у публічній службі» та пояснити його значення у протидії корупції. Далі – з'ясувати суть видів заходів фінансового контролю у публічній службі. Безумовно, приділити увагу правовому регулюванню фінансового контролю у публічній службі, проаналізувавши Закон України «Про запобігання корупції», а також рішення та роз'яснення Національного агентства з питань запобігання корупції.

Щоб розкрити зміст другого питання, необхідно охарактеризувати порядок декларування особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, визначити види декларацій та вказати на особливості подання кожної з них. Доречним буде приділити увагу обліку та оприлюдненню декларацій. Окремо необхідно зупинитися на питаннях контролю та перевірки декларацій.

Висвітлюючи третє питання, необхідно охарактеризувати моніторинг способу життя суб'єктів декларування, проаналізувати особливості його здійснення. Доцільно зупинитися на додаткових заходах фінансового контролю, проаналізувати порядок застосування кожного з них. Крім того, доречно вказати на особливості здійснення заходів фінансового контролю стосовно окремих категорій публічних службовців.

Останній пункт плану передбачає аналіз зарубіжного, зокрема держав – членів ЄС, досвіду у сфері правового регулювання заходів фінансового контролю у публічній службі.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. *Офіційний вісник України*. 2014. № 87. Ст. 2474 (з наступ. змін та допов.).

Форма повідомлення про суттєві зміни в майновому стані суб'єкта декларування, затверджена рішенням Національного агентства з питань запобігання корупції від 10.06.2016 р. № 3. *Офіційний вісник України*. № 55. 2016. Ст.1931.

Єдиний державний реєстр декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. URL: <https://public.nazk.gov.ua>.

Державна антикорупційна політика і запобігання та протидія корупції на публічній службі в органах державної влади і в органах місцевого самоврядування: монографія / ред.: Ю. В. Ковбасюк, В. Л. Федоренко. Київ: Ліра-К, 2016. С. 405–411.

Битяк Ю. П., Матюхіна Н. П., Федчишин С. А. Публічна служба: посібник / за заг. ред. Н. П. Матюхіної. Харків: Право, 2018. С. 83–113.

Запобігання корупції у запитаннях і відповідях: посібник для суддів. Київ: Ваіте, 2017. 146 с.

Ковтун М. С., Сокурєнко В. А. Втручання органів державної влади у приватне життя особи: адміністративно-правовий аспект. *Форум права*: електрон. наук. фахове вид. 2018. № 2. 142–150. URL: <http://forumprava.pp.ua/files/142-150-2018-2-----,-----19-.pdf>.

Ковтун М. С. Окремі аспекти контрольних процедур у антикорупційному законодавстві. *Modern jurisprudence of the European Union: the interaction of law, rule making and practice* (Lublin, Republic of Poland, April 17, 2018). С. 36–39.

Корко К. Г. Вимоги щодо декларування майна, доходів, витрат і зобов'язань фінансового характеру та оприлюднення декларацій. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 11. С. 147–150.

Люлько М. Моніторинг способу життя прокурорів як суб'єктів декларування доходів. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. № 2. 2015. С.72–77.

Науково-практичний коментар до Закону України «Про запобігання корупції» / О. А. Банчук, О. О. Дудоров, М. І. Хавронюк (наук. ред.) та ін. Київ: Ваіте, 2018. С. 297–366.

Панфілов О. Є. Проблеми адміністративної відповідальності за порушення вимог фінансового контролю. *Правове життя сучасної України*: матеріали Міжнар. наук. конф.

(м. Одеса, 20–21 квіт. 2012 р.). Одеса: Фенікс, 2012. Т. 2. С. 31–33.

Бусол О., Погорецький М. Удосконалення механізму декларування доходів та видатків осіб, уповноважених на виконання функцій держави, та членів їх сімей як один із чинників зниження рівня корупції в Україні. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2009. № 2. С. 85–92.

Тема 21. Правовий статус Національного агентства з питань запобігання корупції

Орієнтовний план

1. Національне агентство з питань запобігання корупції: особливості правового статусу.

2. Повноваження Національного агентства з питань запобігання корупції.

3. Контроль за діяльністю Національного агентства з питань запобігання корупції.

4. Зарубіжний досвід організації та функціонування спеціалізованих органів у сфері запобігання корупції.

Розглядаючи особливості функціонування Національного агентства з питань запобігання корупції, слід зупинитись на аналізі положень Конституції України, законів України «Про центральні органи виконавчої влади», «Про державну службу» та «Про запобігання корупції». Необхідно визначити особливості правового статусу Національного агентства з питань запобігання корупції, вказавши на порядок формування складу Національного агентства, порядок призначення Голови та заступника Голови цього органу, зупинитися на гарантіях незалежності Національного агентства.

При розкритті другого питання плану необхідно охарактеризувати права Національного агентства з питань запобігання корупції. Також потрібно зупинитися та розкрити повноваження Національного агентства з питань запобігання корупції.

Висвітлюючи третє питання, необхідно охарактеризува-

ти контроль за діяльністю Національного агентства з питань запобігання корупції. Потрібно зупинитися на особливостях контрольних повноважень Рахункової палати України, особливу увагу приділити громадському контролю за діяльністю Національного агентства з питань запобігання корупції. Потрібно охарактеризувати організаційно-правові засади діяльності Громадської ради при Національному агентстві, дослідити Порядок організації та проведення конкурсу з формування Громадської ради при Національному агентстві з питань запобігання корупції.

Завершується робота аналізом зарубіжного досвіду в питаннях організації та функціонування спеціалізованих органів у сфері запобігання корупції. Доцільно більш докладно висвітлити досвід держав – членів ЄС.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. *Офіційний вісник України*. 2014. № 87. Ст. 2474 (з наступ. змін. та допов.).

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 3. Ст. 149 (з наступ. змін. та допов.).

Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 р. *Офіційний вісник України*. 2011. № 27. Ст. 1123 (з наступ. змін. та допов.).

Про Концепцію адаптації інституту державної служби в Україні до стандартів Європейського Союзу: Указ Президента України від 05.03.2004 р. *Офіційний вісник України*. 2004. № 10. Ст. 578.

Деякі питання відбору кандидатів на посади членів Національного агентства з питань запобігання корупції: постанова Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 р. *Офіційний вісник України*. 2015. № 28. Ст. 811. (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Порядку організації та проведення конкурсу з формування Громадської ради при Національному агентстві з питань запобігання корупції: постанова Кабінету

Міністрів України від 25.03.2015 р. *Офіційний вісник України*. 2015. № 26. Ст. 754

Участь громадськості у заходах запобігання корупції як запорука успішної антикорупційної політики: роз'яснення Міністерства юстиції України від 26.08.2011 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0059323-11>

Стратегія розвитку Національного агентства з питань запобігання корупції на 2017–2020 роки та плани з її реалізації : рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 22.06.2017 р. № 234 URL: <https://nazk.gov.ua/strategiya-rozvytku-na-2017-2020>.

Корупційні ризики в діяльності державних службовців: Роз'яснення Міністерства юстиції України від 12.04.2011 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/n0026323-11>

Про двадцять керівних принципів боротьби з корупцією: Резолюція Комітету Міністрів Ради Європи від 06.11.1997 р. URL: http://crimcor.rada.gov.ua/komzloch/control/uk/publish/article;sessionId=ADD49945492AB4622122873FCCB7BD8 D?art_id=48068&cat_id=46352

Битяк Ю. П., Матюхіна Н. П., Федчишин С. А. Публічна служба: посібник / за заг. ред. Н. П. Матюхіної. Харків: Право, 2018. С. 83-113.

Гаращук В. М., Мухатаєв А. О. Актуальні проблеми боротьби з корупцією в Україні: монографія. Харків: Право, 2010. С. 5–16, 24–32.

Головкін О., Панталієнко П. Державні та правоохоронні органи України у сфері боротьби з корупцією. *Вісник прокуратури*. 2016. № 2. С. 27–37.

Державна антикорупційна політика і запобігання та протидія корупції на публічній службі в органах державної влади і в органах місцевого самоврядування: монографія / ред.: Ю. В. Ковбасюк, В. Л. Федоренко. Київ: Ліра-К, 2016. С. 354–369, 381–392.

Запобігання корупції у запитаннях і відповідях: посібник для суддів. Київ: Ваіте, 2017. 146 с.

Литвиненко В. Зарубіжний досвід організації та діяльності суб'єктів протидії корупції та можливості його використання в Україні. *Публічне право*. 2015. № 4. С. 175–181.

Марчук М. П. Окремі аспекти долучення України до міжнародних стандартів співробітництва у сфері протидії корупції. *Часопис Київського університету права*. 2015. № 4. С. 275–279.

Матюхіна Н. П. Дискусійні питання щодо корупції в правоохоронних органах (зарубіжний досвід). *Правове забезпечення оперативно-службової діяльності*: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення: м-ли семінару (м. Харків, 27 трав. 2011 р.). Харків: Оберіг, 2011. Вип. 2. С. 231–235.

Науково-практичний коментар до Закону України «Про запобігання корупції» / О. А. Банчук, О. О. Дудоров, М. І. Хавронюк (наук. ред.) та ін. Київ: Ваїте, 2018. С. 113–152.

Панфілов О. Є. Щодо визначення поняття «корупція» в міжнародно-правових актах та законодавстві інших країн. *Актуальні проблеми держави і права*. 2011. Вип. 62. С. 263–270.

Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України: монографія / А. В. Кірмач, В. П. Тимошук, М. В. Фігель та ін.; за заг. ред. В. П. Тимошука, А. М. Школика. Київ: Конус-Ю, 2007. С. 43–52.

Червякова О. Б. Антикорупційні стандарти державної служби. *Актуальні питання реалізації нового Закону України «Про державну службу»*: матеріали Всеукр. форуму вчених-адміністративістів (м. Запоріжжя, 21 квітня 2016 р.); за заг. ред. Т. О. Коломoeць. Запоріжжя: ЗНУ, 2016. С. 171–173.

Яцків І. Деякі питання застосування міжнародних механізмів протидії корупції в Україні. *Право України*. 2010. № 11. С. 259–265.

Тема 22. Система публічного адміністрування у сфері юстиції: організаційно-правові засади

Орієнтовний план

1. Система публічного адміністрування у сфері юстиції: особливості організації та правового забезпечення.

2. Міністерство юстиції України в системі публічного адміністрування: особливості адміністративно-правового статусу.

3. Децентралізація повноважень у сфері публічного адміністрування юстицією.

4. Зарубіжний досвід організації та правового забезпечення публічного адміністрування у сфері юстиції.

Розкриваючи перше питання, необхідно передусім висвітлити суть та зміст публічного адміністрування юстицією, особливості правового забезпечення, а також надати характеристику системи суб'єктів публічного адміністрування та особливостей їх правового становища.

При викладенні другого питання головну увагу слід зосередити на сутнісних ознаках адміністративно-правового статусу Міністерства юстиції України, його місця та ролі у системі публічного адміністрування юстицією. Третє питання потребує висвітлення основних рис сучасного етапу реалізації принципу децентралізації у сфері публічного адміністрування юстицією, визначення напрямів, тенденцій та подальших перспектив розвитку. Особливу увагу слід приділити різноманітності органів та інших суб'єктів, які відповідно до законодавства мають повноваження у сфері державної реєстрації.

У заключній частині роботи піддається аналізу зарубіжний досвід організації та правового забезпечення публічного адміністрування у сфері юстиції, робляться узагальнення з акцентом на власній думці щодо його значення для подальшого вдосконалення вітчизняної системи органів юстиції та їх ролі в розбудові правової держави.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 р. № 794-VII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18>

Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02.06.2011 р. № 3460-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>

Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних

осіб - підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/755-15>

Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 р. № 1952-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15>

Про державну реєстрацію актів цивільного стану: Закон України від 01.07.2010 р. № 2398-VI. URL: [p. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2398-17](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2398-17)

Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 р. № 3425-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12>

Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1403-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1403-19>

Про пробацію: Закон України від 05.02.2015 р. № 160-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-19>

Положення про Міністерство юстиції України: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 02.07. 2014 р. № 228. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/228-2014-%D0%BF>

Деякі питання територіальних органів Міністерства юстиції: постанова Кабінету Міністрів України від 09.10.2019 р. № 870. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/870-2019-%D0%BF/sp:wide:max20>

Про затвердження Положення про державну установу «Центр пробації»: Наказ Міністерства юстиції України від 07.11.2019 р. № 3440/5. URL: <https://drive.google.com/file/d/1wzaagHEXH6OunLPxvndfJcrwQcTK25tG/view>

Положення про міжрегіональні управління юстиції Міністерства юстиції України: затв. наказом Міністерства юстиції України від 23.06.2011 р. № 1707/5 (назва в редакції Наказу Міністерства юстиції від 23.10.2019 № 3228/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/z0759-11#n19>

Он-лайн Будинок юстиції. URL: <https://online.minjust.gov.ua/>

Основи публічного адміністрування: навч. посіб. / Ю. П. Битяк, Н. П. Матюхіна, М. С. Ковтун та ін.; за заг. ред. Н. П. Матюхіної. Харків: Право, 2018.

Пробація в Україні: офіційний веб-сайт. URL: http://www.probation.gov.ua/?page_id=1594

Сайт Міністерства юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/n/22514>

Т е м а 23. Організаційно-правові засади управління у сфері пробації

О р і є н т о в н и й п л а н

1. Пробація, її сутність, значення та види.
2. Суб'єкти управління у сфері пробації, особливості їх правового становища.
3. Основні завдання та функції уповноважених органів пробації, форми та методи їх реалізації.
4. Кадрове забезпечення системи пробації в Україні.

Перше питання потребує передусім викладення суті та змісту пробації, її особливостей, видів, правових засад організації та функціонування.

При розкритті другого питання слід окреслити повноваження суб'єктів управління у сфері пробації, їх функції та правову основу діяльності. При цьому особлива увага приділяється завданням, функціям та повноваженням Міністерства юстиції України як головного органу в системі центральних органів виконавчої влади з формування та забезпечення реалізації державної правової політики у сфері пробації.

Важливого значення має досвід щодо розбудови системи пробації в Україні, утворення державної установи «Центр пробації», визначення його завдань, функцій, особливостей структури. Особливої уваги потребує питання щодо місця в системі уповноважених органів з питань пробації.

Розкриваючи зміст останнього питання, важливо наголосити на основних вимогах до кадрів органів пробації, управління персоналом, враховуючи те, що працівники пробації – це особлива категорія персоналу органів юстиції. В європейсь-

ких країнах працівників пробації називають «соціальними юристами».

У заключній частині роботи бажано викласти власну точку зору щодо подальшого вдосконалення вітчизняної системи органів пробації, їх організації та правового забезпечення, у тому числі, з урахуванням зарубіжного досвіду.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про пробацію: Закон України від 05.02.2015 р. № 160-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-19>

Положення про Міністерство юстиції України: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 р. № 228. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/228-2014-%D0%BF>

Про схвалення Концепції реформування (розвитку) пенітенціарної системи України: розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.09.2017 р. № 654-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/654-2017-%D1%80>

Про утворення Державної установи «Центр пробації»: наказ Міністерства юстиції України від 01.03.2016 р. № 571/5. URL: <http://kosivrda.gov.ua/attachments/category/156/Polozennya.pdf>

Про затвердження Положення про державну установу «Центр пробації»: наказ Міністерства юстиції України від 07.11.2019 р. № 3440/5. URL: <https://drive.google.com/file/d/1wzaagHEXH6OunLPxvndfJcrwQcTK25tG/view>

Про затвердження Типового положення про уповноважений орган з питань пробації та Типового положення про сектор ювенальної пробації: наказ Міністерства юстиції України від 18.08.2017 р. № 2649/5. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1030-17>

Інститут пробації в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку: матеріали міжнар. круглого столу (16 квіт. 2019 р.). Київ: Національна академія прокуратури України, 2019. 196 с. URL: http://napu.com.ua/materialy/16.04.19_RT_institut_probacii.pdf

Основи публічного адміністрування: навч. посіб. / Ю. П. Битяк, Н. П. Матюхіна, М. С. Ковтун та ін.; за заг. ред.

Н. П. Матюхіної. Харків: Право, 2018.

Пробація в Україні: офіційний веб-сайт. URL: http://www.probation.gov.ua/?page_id=1594

Сайт Міністерства юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/n/22514>

Чернишов Д. В. Зарубіжний досвід адміністративно-правового регулювання пробації. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. Т. 4. № 6. URL: http://apnl.dnu.in.ua/6_tom_4_2017/79.pdf

Тема 24. Організаційно-правові засади управління системою надання безоплатної правової допомоги

Орієнтовний план

1. Система надання безоплатної правової допомоги населенню: правові засади та її організаційна модель:

- надання безоплатної первинної правової допомоги (право на безоплатну первинну правову допомогу, правові послуги, система суб'єктів надання послуг).

- надання безоплатної вторинної правової допомоги (право на безоплатну вторинну правову допомогу, правові послуги, система суб'єктів надання послуг).

2. Суб'єкти управління системою надання безоплатної правової допомоги.

3. Координаційний центр з надання правової допомоги: особливості правового статусу.

4. Зарубіжний досвід організації та правового забезпечення управління системою надання безоплатної правової допомоги.

Висвітлюючи перше питання, необхідно передусім розкрити зміст таких понять, як «правова допомога», «безоплатна правова допомога», «правові послуги», а також охарактеризувати сучасний етап організації та правового забезпечення надання безоплатної правової допомоги. Визначити особливості надання

безоплатної первинної та вторинної правової допомоги (право на безоплатну первинну/вторинну правову допомогу, правові послуги, система суб'єктів надання послуг). Наголосити на тому, що особливостями сучасного етапу розвитку системи надання безоплатної правової допомоги є широке залучення недержавних інституцій, передусім це стосується громадських радників, або так званих параюристів.

При викладенні другого питання слід окреслити систему суб'єктів управління у сфері надання безоплатної правової допомоги та вказати на особливості їх правового становища.

Наступне питання присвячене дослідженню особливостей правового статусу Координаційного центру з надання правової допомоги, характеристиці таких складових його правового статусу, як мета, завдання, функції діяльності, особливості організаційної структури, порядок утворення та компетенція.

Останнє питання потребує висвітлення зарубіжного досвіду організації та правового забезпечення управління системою надання безоплатної правової допомоги та його значення для України.

У заключній частині роботи бажано викласти власну точку зору щодо подальшого вдосконалення системи управління у сфері надання безоплатної правової допомоги, її організації та правового забезпечення.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02.06.2011 р. № 3460-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>

Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 р. № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>

Положення про Координаційний центр з надання правової допомоги: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 06.06.2012 р. № 504. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/504-2012-%D0%BF>

Порядок і умови проведення конкурсу з відбору адвокатів, які залучаються для надання безоплатної вторинної правової допомоги: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.2011 р. № 1362. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1362-2011-%D0%BF>

Про затвердження Стандартів якості надання безоплатної вторинної правової допомоги у цивільному, адміністративному процесі та представництва у кримінальному процесі: наказ Міністерства юстиції України від 21.12.2017 р. № 4125/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1554-17>

Правила адвокатської етики: затв. Звітно-виборним з'їздом адвокатів України 09.06.2017 р. *Офіційний веб-сайт Національної асоціації адвокатів України*. URL: http://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/pravila/2017-06-09-pravila-2017_596f00dda53cd.pdf.

Типове положення про бюро правової допомоги: затв. наказом Міністерства юстиції України від 31.03.2016 р. №26. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MUS26555.html

Порядок та критерії залучення органами місцевого самоврядування юридичних осіб приватного права до надання безоплатної первинної правової допомоги: затв. наказом Міністерства юстиції України від 15.06.2012 р. № 891/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0987-12>

Положення про центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги (у ред. наказу Міністерства юстиції України від 24.05.2016 р. № 1487/5). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1091-12>

Мережа громадських радників розширюється. URL: <https://www.legalaid.gov.ua/ua/holovna/196-zhovten-2018/2397-merezha-hromadskykh-radnykiv-rozshyriuietsia>

Тема 25. Публічне адміністрування у сфері державної реєстрації (організаційно-правовий аспект)

Орієнтовний план

1. Міністерство юстиції України в системі публічного адміністрування у сфері державної реєстрації: основні завдання, повноваження, форми та методи реалізації.

2. Децентралізація повноважень у сфері державної реєстрації.

2.1. Особливості організації та правового забезпечення державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців.

2.2. Суб'єкти державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень.

3. Правове регулювання державної реєстрації актів цивільного стану: сучасний стан та тенденції розвитку.

4. Контроль у сфері державної реєстрації.

Характеризуючи перше питання, необхідно особливу увагу приділити змісту повноважень Мін'юсту у сфері державної реєстрації, основним напрямам, формам та методам їх реалізації.

Особливістю сучасного етапу розвитку державно-реєстраційної діяльності у сфері юстиції є децентралізація повноважень у цій сфері, розширення кола суб'єктів державної реєстрації. Передусім це стосується державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців, а також речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень. Особливості організації та правового забезпечення державної реєстрації з визначених напрямів розкриваються у межах другого питання. Третє питання присвячене характеристиці сучасної системи державної реєстрації актів цивільного стану, тих проектів, що реалізуються у даній сфері, правових засад цієї діяльності та тенденцій подальшого розвитку.

Розкриваючи останнє питання, слід основну увагу зосередити на характеристиці основних суб'єктів та видів контролю

у сфері державної реєстрації, правових засад, напрямів та форм реалізації.

У заключній частині роботи бажано викласти власну точку зору щодо подальшого вдосконалення контролю за діяльністю у сфері державної реєстрації, його організаційних та правових засад.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 р. № 794-VII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18>

Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/755-15>

Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 р. № 1952-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15>

Про державну реєстрацію актів цивільного стану: Закон України від 01.07.2010 р. № 2398-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2398-17>

Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні: Закон України від 16.11.1992 р. № 2782-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/2782-12>

Положення про Міністерство юстиції України: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 р. № 228. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/228-2014-%D0%BF>

Про реалізацію експериментального проекту у сферах державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень і державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: постанова Кабінету Міністрів України від 24.10.2018 р. № 860. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/860-2018-%D0%BF>

Положення про міжрегіональні управління юстиції Міністерства юстиції України: затв. наказом Міністерства юстиції

України від 23.06.2011 р. № 1707/5 (назва в ред. наказу Міністерства юстиції від 23.10.2019 р. № 3228/5. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/z0759-11#n19>

Про затвердження Порядку здійснення контролю у сфері державної реєстрації: постанова Кабінету Міністрів України від 21.12.2016 р. № 990 (ред. від 02.11.2019 р.). URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/990-2016-%D0%BF/print1509655127780322>

Про запровадження реалізації пілотного проекту щодо державної реєстрації шлюбу: розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.09.2017 р. № 654-р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/502-2016-%D1%80>

Про запровадження пілотного проекту у сфері державної реєстрації громадських формувань: наказ Міністерства юстиції України від 17.06.2016 р. № 1717/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0876-16>

Котяж Л. Поняття публічного адміністрування у сфері державної реєстрації в Україні. *Адміністративне право і процес*. 2018. № 11. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2018/11/21.pdf>

Основи публічного адміністрування: навч. посіб. / Ю. П. Битяк, Н. П. Матюхіна, М. С. Ковтун та ін.; за заг. ред. Н. П. Матюхіної. Харків: Право, 2018.

Т е м а 26. Державна служба в апараті суду: організаційно-правові засади

Орієнтовний план

1. Правове та організаційне забезпечення державної служби в апараті органів судової влади.
2. Правовий статус державних службовців в апараті суду.
3. Комісія з питань вищого корпусу державної служби в системі правосуддя як суб'єкт управління державною службою в суді.
4. Особливості вступу та проходження державної служби в апараті органів судової влади.
5. Патронатна служба в органах судової влади.

У першому питанні плану розкриваються сутність та призначення державної служби в апараті суду, її організаційні засади. Насамперед, доцільно коротко охарактеризувати правовий статус апарату суду. Далі визначаються посади в органах судової влади та посади в апараті суду, які належать до посад державних службовців, їх види та категорії («А», «Б», «В»).

Необхідно проаналізувати нормативно-правові засади державної служби в апараті суду, у тому числі розкрити роль законів України «Про державну службу», «Про судоустрій і статус суддів», «Про Вищу раду правосуддя» у врегулюванні правового статусу державних службовців в апараті суду, а також особливостей вступу та проходження державної служби в апараті суду.

Друге питання плану присвячується характеристиці правового статусу державних службовців апарату суду. Зокрема, рекомендовано проаналізувати правовий статус секретаря судового засідання, судового розпорядника та керівника апарату суду. Окрему увагу слід приділити висвітленню повноважень керівника апарату як керівника державної служби в апараті суду.

У межах третього питання плану розкривається система суб'єктів, які наділені повноваженнями з управління державною службою в апараті суду. Аналізується правовий статус Комісії з питань вищого корпусу державної служби в системі правосуддя, у тому числі її склад, порядок формування, повноваження та ін.

Четверте питання передбачає розгляд особливостей вступу та проходження державної служби в апараті суду, зокрема, вимог до кандидатів на посади державної служби в апараті суду, порядку проведення конкурсу на зайняття цих посад, присвоєння рангів, заохочення та дисциплінарної відповідальності державних службовців апарату суду, правил їх етичної поведінки та ін. Важливо зробити наголос на спеціальних підставах звільнення з посади керівника апарату суду.

Останнє питання присвячується розкриттю правового статусу помічників суддів, аналізу особливостей вступу, проходження та припинення помічниками суддів патронатної служби.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 3. Ст. 149. (з наступ. змін. та допов.).

Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 56. Ст. 1935. (з наступ. змін. та допов.).

Про Вищий антикорупційний суд: Закон України від 07.06.2018 р. *Офіційний вісник України*. 2018. № 48. Ст. 1656.

Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21.12.2016 р. *Офіційний вісник України*. 2017. № 4. Ст. 107. (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Положення про Комісію з питань вищого корпусу державної служби в системі правосуддя: рішення Вищої ради правосуддя від 18.05.2017 р. URL: <http://www.vru.gov.ua/act/9699>

Про затвердження Положення про проведення конкурсів для призначення на посади державних службовців у судах, органах та установах системи правосуддя: рішення Вищої ради правосуддя від 05.09.2017 р. URL: <http://www.vru.gov.ua/act/11171>

Про затвердження Типового положення про апарат суду: наказ Державної судової адміністрації України від 08.02.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0131750-19>

Про затвердження Типових посадових інструкцій працівників апарату місцевого загального суду: наказ Державної судової адміністрації України від 20.07.2005 р. URL: <http://lv.court.gov.ua/tu14/7/3/>

Положення про помічника судді: рішення Ради суддів України від 18.05.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr021414-18>

Про затвердження Правил поведінки працівника суду: рішення Ради суддів України від 06.02.2009 р. URL: <http://court.gov.ua/userfiles/PravPovPracSudu.pdf>

Битяк Ю. П., Матюхіна Н. П., Федчишин С. А. Публічна служба: посіб. / за заг. ред. Н. П. Матюхіної. Харків: Право,

2018. С. 145–146, С. 192–194.

Голобутовський Р. З. Публічна служба в органах судової влади як адміністративно-правова категорія. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2019. № 1. С. 127–29. URL: http://www.lsej.org.ua/1_2019/34.pdf

Дудченко О. Ю. Правовий статус осіб, які займають адміністративні посади в суді. Харків: Право, 2015. С. 97–131.

Зарубіна І. Деякі аспекти проходження помічниками суддів патронатної служби (у контексті оновленого законодавства про судоустрій і статус суддів). *Публічна служба і адміністративне судочинство*: матеріали I Міжнарод. наук.-практ. конф. (м. Київ, 5–6 липн. 2018 р.). Київ: Дакор, 2018. С. 130–134.

Кононенко О. Актуалізація проблеми вдосконалення нормативних актів щодо правового статусу деяких працівників апарату суду. *Вісник Вищого адміністративного суду України*. 2011. № 3. С. 69–82.

Константин О. В. Новації Закону України «Про державну службу» від 10.12.2015 р. № 889-VIII стосовно проходження державної служби в апаратах судів. *Актуальні питання реалізації нового Закону України «Про державну службу»*: матеріали Всеукр. форуму вчених-адміністративістів (м. Запоріжжя, 21 квіт. 2016 р.). Запоріжжя: ЗНУ, 2016. С. 228–230.

Науково-практичний коментар Закону України «Про судоустрій і статус суддів» / за заг. ред. С. М. Прилипка. Київ: Професіонал, 2018. С. 696–772.

Хориноев А. О. Государственная служба в аппаратах судов общей юрисдикции. Москва: Статут, РАП, 2006. С. 31–52.

Т е м а 27. Дипломатична служба: організаційно-правові засади

Орієнтовний план

1. Сутність, ознаки та правові засади дипломатичної служби.
2. Правовий статус посадових осіб дипломатичної служби.
3. Дипломатичні ранги, порядок їх присвоєння.

4. Проходження дипломатичної служби.
 - 4.1. Вступ на дипломатичну службу.
 - 4.2. Ротація в органах дипломатичної служби.
 - 4.3. Припинення дипломатичної служби.

У першому питанні визначається сутність, риси та принципи дипломатичної служби. Розкриваються: система органів дипломатичної служби, їх види, завдання та функції. Наводиться визначення поняття «посада дипломатичної служби», викладається сутність дипломатичних та адміністративних посад в органах дипломатичної служби, їх види та категорії. Підкреслюється, що посадові особи дипломатичної служби можуть проходити службу не лише на посадах органів дипломатичної служби, а й на посадах в інших органах публічної влади. Окрема увага приділяється характеристиці правових засад дипломатичної служби.

Розпочати друге питання треба із розкриття змісту понять «посадові особи дипломатичної служби», «дипломатичні службовці», «адміністративні службовці» та їх співвідношення. Визначивши види посадових осіб дипломатичної служби, слід охарактеризувати основні складові їх правового статусу. Окрему увагу доцільно приділити привілеям та імунітетам, якими наділяються посадові особи під час проходження дипломатичної служби в закордонних дипломатичних установах України.

Третє питання передбачає розкриття сутності дипломатичних рангів як особливих спеціальних звань, їх видів та значення. Викладається порядок присвоєння та позбавлення дипломатичних рангів, строки перебування в дипломатичних рангах.

Четверте питання присвячується проходженню дипломатичної служби. Необхідно проаналізувати порядок вступу на дипломатичну службу (право на дипломатичну службу; вимоги до осіб, які претендують на вступ на дипломатичну службу; порядок проведення конкурсу на зайняття посад дипломатичної служби, призначення та ін.). Окремо, слід відзначити випадки позаконкурсного зайняття особами посад дипломатичної служби. Крім того, розкривається порядок ротації в органах дипломатичної служби. Визначається співвідношення понять «ротація в органах дипломатичної служби» та «довготермінове відрядження».

Розглядаються підстави дострокового відкликання працівників дипломатичної служби з довготермінового відрядження. Наводиться характеристика інституту «перебування посадових осіб дипломатичної служби у розпорядженні МЗС України». Завершенням четвертого питання плану має бути аналіз підстав для припинення дипломатичної служби.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про дипломатичну службу: Закон України від 07.06.2018 р. *Офіційний вісник України*. 2018. № 50. Ст. 1747 (з наступ. змін. та допов.).

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 3. Ст. 149. (з наступ. змін. та допов.).

Про перелік дипломатичних посад, приписаних до дипломатичних рангів: Указ Президента України від 21.12.2018 р. *Офіційний вісник України*. 2019. № 4. Ст. 107 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Положення про Міністерство закордонних справ України: постанова Кабінету Міністрів України від 30.03.2016 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 30. Ст. 1195 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Положення про представництво Міністерства закордонних справ України на території України: постанова Кабінету Міністрів України від 25.07.2002 р. *Офіційний вісник України*. 2002. № 30. Ст. 1425 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби: постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2016 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 28. Ст. 1116. (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Порядку ротації посадових осіб дипломатичної служби в органах дипломатичної служби: наказ МЗС України від 18.10.2018 р. *Офіційний вісник України*. 2018. № 93. Ст. 3086. (з наступ. змін. та допов.).

Віденська конвенція про дипломатичні зносини від 18.04.1961 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_048

Віденська конвенція про консульські зносини від 24.04.1963 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_047

Битяк Ю. П., Матюхіна Н. П., Федчишин С. А. Публічна служба: посібник / за заг. ред. Н. П. Матюхіної. Харків: Право, 2018. С. 229–244.

Гуменюк Б. І. Дипломатична служба: правове регулювання: навч. посіб. Київ: Либідь, 2007. С. 70–79.

Пушкін А. С., Федчишин С. А. Новий Закон «Про дипломатичну службу» як основа реформування дипломатичної служби України. *Публічне адміністрування в умовах змін та перетворень: проблеми організації та правового забезпечення*: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 11–12 квіт. 2019 р.). Харків: Право, 2019. С. 268–273

Репецький В. М. Дипломатичне та консульське право: підруч. Київ: Знання, 2006. С. 161–214.

Федчишин С. А. Деякі особливості посади Надзвичайного і Повноважного Посла України у світлі реформування законодавства про державну службу. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія «Юрид. Науки». 2013. Вип. 6. Т. 2. С. 65–69.

Федчишин С. А. Ротація працівників дипломатичної служби України: питання організаційно-правового забезпечення. *Службове право: витоки, сучасність та перспективи розвитку*: монографія / за заг. ред. Т. О. Коломоєць та В. К. Колпакова. Запоріжжя: Гельветика, 2017. С. 240–264.

Т е м а 28. Служба в органах місцевого самоврядування: організаційно-правові засади

Орієнтовний план

1. Служба в органах місцевого самоврядування: сутність, ознаки та правове регулювання.
2. Правовий статус посадових осіб місцевого самоврядування.
3. Прийняття на службу в органи місцевого самоврядування.

4. Службова кар'єра в органах місцевого самоврядування.
5. Припинення служби в органах місцевого самоврядування.

Щоб висвітлити зміст першого питання, треба визначити сутність, ознаки та принципи служби в органах місцевого самоврядування, охарактеризувати систему місцевого самоврядування, види та категорії посад в органах місцевого самоврядування. При цьому слід розкрити нормативно-правові засади служби в цих органах.

Розпочати друге питання плану слід із змісту поняття «посадова особа місцевого самоврядування» та характеристики її ознак. Визначаються види посадових осіб місцевого самоврядування. Далі аналізуються основні складові правового статусу таких посадових осіб (зокрема, їх права та обов'язки, обмеження, юридична відповідальність).

Третє питання плану присвячується порядку прийняття на службу в органах місцевого самоврядування. Насамперед, слід розкрити умови реалізації права на службу в органи місцевого самоврядування та обмеження, пов'язані із прийняттям на службу та проходженням служби в органах місцевого самоврядування. Підкреслюється, що прийняття на службу в ці органи може здійснюватися різними шляхами: через обрання територіальною громадою або відповідною радою, призначення, затвердження. Окрему увагу рекомендовано приділити: порядку проведення конкурсу на зайняття посад в органах місцевого самоврядування; Присязі посадових осіб місцевого самоврядування, її змісту, значенню та порядку складення; кадровому резерву служби в органах місцевого самоврядування.

Четверте питання передбачає розгляд службової кар'єри в органах місцевого самоврядування, її основних складових. Важливо докладно проаналізувати порядок присвоєння рангів посадовим особам місцевого самоврядування, їх атестації, звернути увагу на організацію навчання та підвищення кваліфікації.

У останньому питанні плану розкриваються підстави припинення служби в органах місцевого самоврядування, їх види та зміст. При цьому підстави припинення служби в орга-

нах місцевого самоврядування пропонується поділити на: (а) загальні – передбачені законодавством про працю; (б) спеціальні – закріплені законами України «Про місцеве самоврядування», «Про службу в органах місцевого самоврядування» та ін.

Список нормативно-правових актів та літератури

Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08> (з наступ. змін. та допов.).

Про місцеве самоврядування України: Закон України від 21.05.1997 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 24. Ст. 170 (з наступ. змін. та допов.).

Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 07.06.2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 33. Ст. 175 (з наступ. змін. та допов.).

Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015 р. *Офіційний вісник України*. 2015. № 18. Ст. 471 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Порядку проведення конкурсу на заміщення вакантних посад державних службовців: постанова Кабінету Міністрів України від 15.02.2002 р. *Офіційний вісник України*. 2002. № 8. Ст. 351 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Типового положення про проведення атестації посадових осіб місцевого самоврядування: постанова Кабінету Міністрів України від 26.10.2001 р. *Офіційний вісник України*. 2001. № 44. Ст. 1983 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Положення про порядок стажування у державних органах: постанова Кабінету Міністрів України від 01.12.1994 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/804-94-п>

Батанов О. В. Муніципальне право України: підруч. відп. ред. М. О. Баймуратов. Харків: Одиссей, 2008. С. 356–386.

Битяк Ю. П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади: монографія. Харків: Право, 2005. С. 57–63.

Битяк Ю. П., Матюхіна Н. П., Федчишин С. А. Публічна служба: посібник / за заг. ред. Н. П. Матюхіної. Харків: Право, 2018. С. 246–256.

Бєдний О. І. Обрання як спосіб заміщення вакантних посад на службі в органах місцевого самоврядування в Україні. *Актуальні проблеми держави і права*: зб. наук. пр. Одеса: Юрид. літ., 2002. Вип. 16. С. 329–331.

Бойко І. В., Писаренко Н. Б. Деякі питання розгляду судами справ за участю органів та посадових осіб місцевого самоврядування. *Вісник Вищого адміністративного суду України*. 2014. № 2. С. 78–86.

Любченко П. Проблеми правового регулювання служби в органах місцевого самоврядування. *Вісник Академії правових наук України*. 2008. № 1 (52). С. 89–97.

Москальчук К. М. Закон «Про службу в органах місцевого самоврядування» і практика Конституційного Суду України. *Актуальні проблеми держави і права*: зб. наук. пр. Одеса, 2012. Вип. 64. С. 166–173.

Падалко Г. В. Концептуальні проблеми служби в органах місцевого самоврядування в Україні. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*: зб. наук. пр. Харків: Право, 2012. Вип. 23. С. 138–149.

Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України: монографія / А. В. Кірмач, В. П. Тимошук, М. В. Фігель та ін.; за заг. ред. В. П. Тимошука, А. М. Школика. Київ: Конус-Ю, 2007. С. 139–142.

5. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Мета самостійної роботи полягає у сприянні кращому засвоєнню студентами матеріалу з навчальної дисципліни «Публічна служба», формуванню у них умінь та навичок самостійно здійснювати пошук та одержувати додаткові знання у сфері публічної служби, користуватись довідковою, науковою, науково-практичною літературою, електронними та іншими інформаційними джерелами.

Ця робота може виконуватися в науковій бібліотеці Університету або в домашніх умовах. Формами її є: а) опрацювання навчальної, наукової та науково-практичної літератури відповідно до тем лекцій, а також тем, що винесені на самостійне вивчення; б) підготовка до практичних занять, виконання завдань за темами практичних занять; в) робота в Інтернет-мережі та інших інформаційних системах, г) вивчення та узагальнення практики застосування законодавства за темами, що пропонуються для самостійного вивчення; д) складання конспектів за темами, що призначені на самостійне вивчення, тощо.

Навчальний матеріал, яким мають оволодіти студенти у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль (іспит) разом із навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять.

6. ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ СТУДЕНТІВ

Підсумковий контроль знань (ПКЗ) проводиться у формі іспиту з вузлових питань, відповіді на які мають бути творчими та демонструвати вміння студента синтезувати отримані знання з навчальної дисципліни. Завданнями ПКЗ є перевірка розуміння студентами програмного матеріалу загалом, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами (модулями), здатності творчого використання накопичених знань, вміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни. Питання, які включаються до екзаменаційних білетів, доводяться до відома студентів на початку вивчення навчальної дисципліни.

7. ПРОГРАМНІ ПИТАННЯ

1. Поняття та ознаки публічної служби в Україні.
2. Система публічної служби в Україні.
3. Правове регулювання публічної служби в Україні.
4. Державна служба як вид публічної служби в Україні.
5. Принципи державної служби в Україні.
6. Види державної служби в Україні.
7. Поняття та види державних службовців.
8. Основні обов'язки державних службовців.
9. Основні права державних службовців.
10. Підпорядкування державного службовця та виконання наказу (розпорядження), доручення.
11. Політична неупередженість державних службовців.
12. Обмеження державних службовців, їх види.
13. Обмеження державних службовців щодо використання службових повноважень чи свого становища.
14. Обмеження державних службовців щодо одержання подарунків.
15. Обмеження державних службовців щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності.
16. Обмеження державних службовців щодо спільної роботи близьких осіб.
17. Обмеження після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування.
18. Захист права на державну службу.
19. Дисциплінарна відповідальність державних службовців.
20. Порядок притягнення державних службовців до дисциплінарної відповідальності.
21. Матеріальна відповідальність державних службовців.
22. Адміністративна відповідальність державних службовців.
23. Посади в органах державної влади, їх види.
24. Політичні та адміністративні посади, їх співвідношення.
25. Вищий корпус державної служби.

26. Посади патронатної служби: особливості та правовий статус.

27. Поняття та ознаки управління державною службою.

28. Правові засади управління державною службою в Україні.

29. Система управління державною службою в Україні.

30. Повноваження Кабінету Міністрів України у сфері державної служби.

31. Правовий статус Національного агентства України з питань державної служби.

32. Правовий статус Національного агентства з питань запобігання корупції.

33. Правовий статус Комісії з питань вищого корпусу державної служби.

34. Керівник державної служби в державному органі як суб'єкт управління державною службою.

35. Служба управління персоналом державного органу як суб'єкт управління державною службою.

36. Проходження державної служби: поняття та складові.

37. Право на державну службу.

38. Вимоги до осіб, які претендують на вступ на державну службу.

39. Вступ на державну службу.

40. Конкурс на зайняття посад державної служби.

41. Спеціальна перевірка щодо осіб, які претендують на зайняття посад державної служби.

42. Призначення на посаду державної служби.

43. Випробування при вступі на державну службу.

44. Присяга державного службовця, її значення.

45. Службова кар'єра державних службовців: поняття та види процедур.

46. Ранги державних службовців, порядок їх присвоєння.

47. Категорії посад державної служби.

48. Просування державного службовця по службі.

49. Оцінювання результатів службової діяльності державних службовців.

50. Підвищення рівня професійної компетентності державних службовців.

51. Стажування державних службовців.
52. Заохочення державних службовців.
53. Переведення державних службовців.
54. Службове відрядження державних службовців.
55. Зміна істотних умов державної служби.
56. Службова дисципліна: поняття та шляхи забезпечення.
57. Обов'язки державного службовця щодо додержання службової дисципліни та обов'язки керівника державної служби щодо забезпечення службової дисципліни.
58. Відсторонення державного службовця від виконання посадових обов'язків.
59. Конфлікт інтересів у державній службі, запобігання йому та врегулювання.
60. Правила етичної поведінки державних службовців.
61. Фінансовий контроль у системі заходів протидії корупції в державній службі.
62. Припинення державної служби.
63. Організаційно-правові засади державної служби в Апараті Верховної Ради України.
64. Організаційно-правові засади державної служби в апараті органів судової влади.
65. Організаційно-правові засади служби в Національній поліції України.
66. Добір на посаду поліцейського.
67. Переміщення поліцейських в органах, закладах і установах Національної поліції України.
68. Спеціальні звання поліцейських, порядок їх присвоєння.
69. Звільнення зі служби в Національній поліції України.
70. Дисциплінарна відповідальність поліцейських.
71. Організаційно-правові засади військової служби в Україні.
72. Види військової служби в Україні.
73. Строкова військова служба в Україні.
74. Військова служба за контрактом в Україні.
75. Військові звання, порядок їх присвоєння.
76. Дисциплінарна відповідальність військовослужбовців в Україні.

77. Альтернативна (невійськова) служба в Україні.
78. Організаційно-правові засади дипломатичної служби України.
79. Вступ на дипломатичну службу України.
80. Ротація та довготермінове відрядження у дипломатичній службі України.
81. Дипломатичні ранги, порядок їх присвоєння.
82. Припинення дипломатичної служби України.
83. Служба в органах місцевого самоврядування як вид публічної служби.
84. Організаційно-правові засади служби в органах місцевого самоврядування.
85. Прийняття на службу в органи місцевого самоврядування.
86. Ранги посадових осіб місцевого самоврядування, порядок їх присвоєння.
87. Припинення служби в органах місцевого самоврядування.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Рекомендації щодо підготовки та оформлення курсових робіт

Додаток № 1

до Положення про порядок підготовки, подання, обліку, захисту та зберігання курсових робіт

1. Робота над курсовим проектом складається з таких етапів.

1.1. Підготовчий етап:

– добір літератури з теми, визначення необхідних нормативно-правових та інших юридичних актів, матеріалів практики і джерел їх отримання;

– складання на основі ознайомлення з цими матеріалами завдання на курсову роботу (орієнтовного плану роботи) та узгодження його з керівником.

1.2. Основний етап дослідження:

– ретельне вивчення рекомендованої і додаткової літератури, з'ясування змісту основних категорій та понять, пов'язаних із темою, аналіз стану наукової розробки питань теми, зіставлення висловлених у літературі наукових поглядів, вироблення свого ставлення до них, формування аргументованих уявлень з основних питань теми;

– аналіз чинного законодавства і узагальнення матеріалів юридичної практики;

– формування попередніх висновків по роботі, спрямованих на вироблення нових положень теоретичного та прикладного характеру.

З усіх питань, які виникають у процесі виконання курсової роботи, студентів слід консультиватися із науковим керівником.

1.3. **Написання роботи.** Згідно з планом у тексті потрібно послідовно розкрити основні питання теми. При цьому особлива увага повинна бути приділена формулюванню відпо-

відних державно-правових понять, розкриттю й обґрунтуванню важливих якостей, специфічних закономірностей, принципів вивчення державно-правових явищ, тенденцій їх розвитку. У роботі слід висвітлити наявні в юридичній літературі погляди на проблематику теми. Студент повинен висловити своє ставлення до таких поглядів (або ж запропонувати власну точку зору).

2. Курсова робота повинна мати таку структуру:

- титульний аркуш,
- зміст,
- вступ,
- основний текст (поділяється на два чи більше розділів),
- висновки,
- список використаної літератури.

2.1. У змісті роботи дається перелік всіх її структурних елементів (вступ, розділи основного тексту з їх назвами, висновки, список використаної літератури) та вказуються сторінки курсової роботи, на яких починаються відповідні структурні елементи.

2.2. У вступі курсової роботи (писати його рекомендується вже після підготовки чорнового варіанта її основної частини) розкриваються значення й актуальність обраної теми, коротко характеризується стан її розробки у літературі, зазначаються предмет, мета наукового дослідження.

2.3. У розділах основного змісту курсової роботи мають безпосередньо використовуватися й висвітлюватися: Конституція України, міжнародно-правові акти, чинне вітчизняне законодавство, матеріали практики застосування права, тлумачення права, правового виховання та іншої юридичної практики (відповідно до теми роботи). У певних випадках може бути необхідним також використання законодавства і юридичної практики інших держав. Посилання на джерела цих матеріалів необхідно давати у сносках за офіційними виданнями законодавства, опублікованими матеріалами або ж за архівами відповідних органів чи організацій, а також за даними мережі Internet.

Підрядкові сноски на ці джерела, а також на літературу подаються за єдиними стандартизованими правилами бібліографічного опису. Зноски можуть бути наскрізні (подаються у

тексті у квадратних дужках із зазначенням номера джерела у списку використаних джерел та номера сторінки; у цьому випадку список використаних джерел повинен складатися за принципом послідовності згадування їх у тексті) або посторінкові (здійснюються в кінці кожної сторінки із зазначенням імені автора, назви джерела, видавництва та відповідної сторінки; список використаних джерел формується в алфавітному порядку). Студент повинен самостійно логічно, аргументовано і грамотно розкрити питання теми.

Назви розділів роботи та інших структурних елементів основного тексту мають точно відповідати складеному плану. Цитати, посилання на літературу, законодавство та інші матеріали слід зіставляти з текстами оригінальних джерел.

2.4. У висновках повинні бути чітко й лаконічно сформульовані основні результати, до яких студент прийшов при виконанні курсової роботи.

2.5. Список використаної літератури відображає ступінь дослідженості студентом даної проблеми.

Основними елементами опису літератури є:

а) для книг: прізвище та ініціали автора, назва твору, місце випуску, назва видавництва, рік випуску, кількість сторінок;

б) для журнальних статей: прізвище та ініціали автора (авторів), основний заголовок статті, назва журналу, рік, номер (том, випуск), сторінки, на яких вміщена стаття.

При алфавітному розташуванні література групується послідовно за алфавітом: прізвищ авторів і заголовків книг і статей (по-різному в українському, російському та латинському алфавітах). Роботи автора, які написані разом із співавтором, – за алфавітом першого прізвища співавторів.

Роботи авторів-однофамільців – за алфавітом ініціалів.

**Зразок титульного аркуша курсової роботи
для студентів заочної форми навчання**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

_____ (повна назва кафедри)

КУРСОВА РОБОТА

з _____
на тему: _____

Студента (ки) ____ курсу ____ групи
Інституту (факультету) _____

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

ОЦІНКА: Національна шкала _____

Кількість балів: ____ Оцінка: *ECTS* _____

Члени комісії: _____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

Харків – 20 ____ рік

**Витяг з положення
про порядок підготовки, подання, обліку, захисту
та зберігання курсових робіт від 14.02.2013 р.**

5.5. Оцінювання курсової роботи студентів заочної форми навчання під час її захисту проводиться за наступними критеріями:

Оцінка	Критерії оцінювання знань і умінь студента
5 «відмінно»	<ol style="list-style-type: none"> 1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу по темі курсової роботи, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах та концепціях, що стосуються даної теми. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої методичними порадами. 3. Здатність до використання отриманих результатів у практичній роботі.
4 «добре»	<ol style="list-style-type: none"> 1. Достатньо повне знання матеріалу по темі курсової роботи, відсутність у відповіді при захисті суттєвих неточностей. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої методичними порадами. 3. Здатність в цілому до розуміння значення отриманих результатів для практичної роботи.
3 «задовільно»	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знання основного матеріалу по темі курсової роботи в обсязі, що уможливує подальше його засвоєння. 2. Знайомство з основною літературою, рекомендованою методичними порадами. 3. Помилки при відповіді на захисті за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.
2 «незадовільно»	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відсутність знань по значній частині основного матеріалу по темі курсової роботи. 2. Наявність суттєвих помилок при відповіді на захисті. 3. Неможливість в достатньому обсязі засвоїти матеріал по роботі без додаткової підготовки по даній темі.

5.7. У випадку, коли захист курсової роботи оцінено на “незадовільно”, студенту надається двотижневий термін для її доопрацювання.

З М І С Т

Вступ.....	3
1. Програма навчальної дисципліни «Публічна служба».....	11
2. Загальний розрахунок годин лекцій, практичних занять та самостійної роботи.....	15
3. Завдання до практичних занять та самостійної роботи.....	16
4. Тематика курсових робіт та методичні рекомендації до їх виконання.....	46
5. Самостійна робота студентів.....	127
6. Оцінювання успішності студентів.....	128
7. Програмні питання	129
8. Додатки.....	133

Навчальне видання

Електронне видання

**ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
І ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПУБЛІЧНА СЛУЖБА»
та методичні рекомендації
до їх виконання**

для студентів

Інституту підготовки кадрів для органів юстиції України
заочної форми навчання
другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань 08 «Право»
спеціальності 081 «Право»

У к л а д а ч і : БИТЯК Юрій Прокопович,
МАТЮХІНА Наталія Петрівна,
ФЕДЧИШИН Сергій Анатолійович

Відповідальний за випуск *В. М. Гаращук*

Редактор *О. І. Борисенко*
Комп'ютерна верстка *Л. П. Лавриненко*